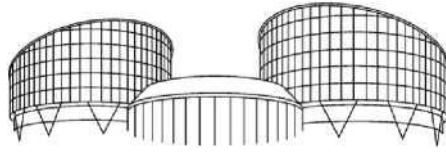

Hotărârea Danileț împotriva României

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

Cauza Danileț împotriva ROMÂNIEI

(Cererea nr. 16915/21)

HOTĂRÂRE

Articolul 10 • Libertatea de exprimare • Sancțiune disciplinară aplicată de Consiliul Superior al Magistraturii unui judecător care a publicat două mesaje pe pagina sa de Facebook • Decizii ale instanțelor naționale pronunțate în absența unui echilibru între interesele concurente în cauză în conformitate cu criteriile stabilite în jurisprudența Curții Europene • Existența unei încălcări a demnității și onoarei profesiei de magistrat nu a fost demonstrată suficient • Motive irelevante și insuficiente

STRASBOURG
20 februarie 2024

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile prevăzute la articolul 44 par.2 din Convenție.

Traducere realizată de Asociația Forumul Judecătorilor din România, cu ajutorul serviciului automat eTranslation al Comisiei Europene. Orice eroare determinată de rapiditatea demersului este scuzabilă

Hotărârea Danileț împotriva României

În Hotărârea Danileț împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secțiunea a patra), întrunită într-o secție compusă din:

Gabriele Kucsko-Stadlmayer, *președinte*,
Tim Eicke,
Faris Vehabović,
Armen Harutyunyan,
Ana Maria Guerra Martins,
Anne Louise Bormann,
Sebastian Rădulețu, *judcători*,
și Ilse Freiwirth, *grefier*,

Având în vedere cererea (nr. 16915/21) împotriva României și al cărei resortisant al României, domnul Vasilică-Cristi Danileț (denumit în continuare „reclamantul”) a introdus o acțiune la Curte la 18 martie 2021, în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „Convenția”),

Având în vedere decizia de a aduce la cunoștința Guvernului României (denumit în continuare „Guvernul”) criticile privind pretensele încălcări ale libertății de exprimare a reclamantului și ale reputației sale profesionale,

Având în vedere observațiile prezentate de guvern și cele prezentate în replică de reclamantă, precum și observațiile primite de la Asociația „Forumul Judecătorilor din România”, pe care președintele secției a autorizat-o să intervină în calitate de terț,

După ce a deliberat în Camera Consiliului la 4 iulie 2023, la 17 octombrie 2023 și la 16 ianuarie 2024,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

INTRODUCERE

1. Cererea se referă la consecințele unei sancțiuni disciplinare aplicate de Consiliul Superior al Magistraturii unui judecător care a postat două mesaje pe pagina sa de Facebook (articolul 10 din Convenție). Aceasta se referă, de asemenea, la o presupusă încălcare a reputației profesionale a persoanei în cauză (articolul 8 din Convenție).

ÎN FAPT,

2. Reclamantul s-a născut în 1975 și locuiește în Cluj-Napoca. A fost reprezentat de N. Popescu, avocat.

3. Guvernul a fost reprezentat de agentul său, doamna O.F. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

I. MESAJELE PUBLICATE DE RECLAMANT

4. La data faptelor, reclamantul era judecător la Tribunalul Județean Cluj. El era cunoscut pentru participarea sa activă la dezbaterile privind democrația, statul de drept și justiția și se bucura de un profil înalt la nivel național ca fost

Hotărârea Danileț împotriva României

membru al Consiliului Superior al Magistraturii (denumit în continuare „CSM”), fost vicepreședinte al unei instanțe, fost consilier al ministrului justiției, membru fondator a două organizații neguvernamentale care activează în domeniul democrației și justiției și autor al mai multor articole juridice.

5. La 9 ianuarie 2019, reclamantul a publicat următorul mesaj pe pagina sa de Facebook:

Este posibil ca cineva să fi observat succesiunea atacurilor, dezorganizarea și decredibilizarea unor instituții precum Direcția Generală Informare și Protecție Internă, Serviciul Român de Informații, Poliția, Direcția Națională Anticorupție, Jandarmeria, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Înalta Curte de Casație și Justiție, Armata. [Atacurile în cauză] nu au apărut întâmplător după „abuzurile comise de instituțiile de putere”. Se știe ce înseamnă ineficacitatea și mai rău ar fi reluarea controlului politic asupra instituțiilor? serviciile, poliția, justiția, armata? Și despre armată, a avut cineva ocazia să reflecteze asupra articolului 118 par.1 din Constituție, care prevede că „armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru a garanta (...) democrația constituțională”? Ce s-ar întâmpla dacă într-o zi am vedea armata pe stradă pentru a apăra democrația, pentru că astăzi vedem că numărul de susținători scade? Ați fi surprinși să realizați că această soluție ar fi în conformitate cu Constituția!? În opinia mea, copacul este cel care ascunde pădurea (...)

6. La 10 ianuarie 2019, reclamantul a publicat, din nou pe pagina sa de Facebook, un hyperlink care conduce la un articol de presă intitulat "Semnalul de alarmă tras de un procuror. În zilele noastre, a trăi în România este un risc imens. Linia roșie a fost depășită în ceea ce privește justiția”, a consemnat un articol publicat pe un site național de știri. Într-un interviu care a făcut obiectul articolului în cauză, procurorul C.S. și-a exprimat punctul de vedere cu privire la instrumentarea cauzelor penale de către Parchetul General și la dificultățile întâmpinate de procurori în soluționarea cauzelor care le-au fost atribuite. Acest al doilea mesaj emis de reclamant a fost însoțit de următoarea observație:

Iată un procuror care are sânge în vene: vorbește deschis despre eliberarea deținuților periculoși, despre ideile proaste ale conducătorilor noștri cu privire la reformele legislative și despre linșajul magistraților!

7. Primul mesaj (a se vedea punctul 5 de mai sus) a fost preluat și comentat în ziua următoare de unele dintre publicațiile mass-media naționale.

8. Al doilea mesaj (a se vedea punctul 6 de mai sus) a făcut, de asemenea, obiectul mai multor observații.

9. La 10 ianuarie 2019, un purtător de cuvânt al inspecției judiciare l-a informat pe inspectorul-șef L.N. cu privire la conținutul celor două mesaje ale reclamantului. În aceeași zi, Inspekția Judiciară a luat măsuri din oficiu în cadrul procedurilor disciplinare.

II. ANCHETA DISCIPLINARĂ DERULATĂ DE INSPECȚIA JUDICIARĂ

10. La 17 ianuarie 2019, Inspekția Judiciară a inițiat o anchetă disciplinară împotriva reclamantului pentru atingerea adusă onoarei și prestigiului sistemului judiciar (articolul 99a) din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor – punctul 28 de mai jos. Un inspector judiciar a

Hotărârea Danileț împotriva României

analizat conținutul primului mesaj al reclamantului (a se vedea punctul 5 de mai sus). El a menționat că acest mesaj a fost preluat și comentat de unsprezece publicații mass-media diferite deoarece reclamantul a sugerat că, pentru a apăra democrația, intervenția armatei va fi o soluție conformă Constituției. În ceea ce privește al doilea mesaj (a se vedea punctul 6 de mai sus), inspectorul judiciar a arătat că reclamantul, care a republicat un articol de presă, a adăugat comentarii personale, încurajând judecătorii să se exprime public cu privire la aspecte legate de buna funcționare a sistemului judiciar, criticând reformele, „obediința” magistraților și efectele negative ale recursului compensatoriu, aderând la conținutul articolului în cauză. Inspectorul judiciar s-a referit la dispozițiile Codului de deontologie al judecătorilor și a constatat că există indicii că reclamantul nu și-a îndeplinit obligația de rezervă, ceea ce ar putea afecta imaginea justiției.

11. La 4 februarie 2019, în fața Inspecției Judiciare, reclamantul a susținut mai întâi că articolele de presă care au preluat cele două postări de pe pagina sa de Facebook nu ar trebui să fie utilizate ca probe, întrucât nu îi sunt imputabile. El a amintit apoi că primul său mesaj a fost publicat ca parte a numirii șefului de stat major, fără legătură cu activitățile sale judiciare, cu reputația sa profesională sau cu prestigiul justiției. În ceea ce privește al doilea mesaj, acesta a susținut că a-și exprima sprijinul pentru procurorul C.S. era un act normal și a confirmat că se plasează în favoarea opiniei acestuia din urmă. El a solicitat inspectorului judiciar să audieze ca martori a doi jurnaliști, un lingvist, un profesor de limbă română, un colonel (pentru a explica modul în care acești oameni au înțeles mesajele în cauză), pe procurorul C.S. (pentru a verifica dacă a suferit un prejudiciu ca urmare a publicării mesajelor în litigiu), un judecător (N.G.), un artist și un profesor universitar (să depună mărturie despre nivelul de probitate profesională al reclamantului și prestigiul justiției înainte și după cele două publicații contestate).

12. La 5 februarie 2019, Inspecția Judiciară a acceptat să-l audieze pe judecătorul N.G. pentru a stabili nivelul de probitate profesională al reclamantului și prestigiul magistraturii înainte și după publicarea mesajelor în litigiu și a respins celelalte mărturii pentru motivul că acestea nu erau relevante având în vedere obiectul litigiului. Judecătorul N.G., care a susținut că nu a acordat prea multă atenție modului în care presa a prezentat afirmațiile reclamantului, a declarat că primul mesaj în litigiu este inofensiv. A explicat că reclamantul era „un activist, un luptător și o persoană foarte hotărâtă”, care a publicat multe articole. În ceea ce privește al doilea mesaj, a declarat că nu l-a citit. În ceea ce privește prestigiul justiției înainte și după publicarea primului mesaj, a declarat că nu a observat nicio schimbare și a clarificat faptul că acest mesaj nu a fost preluat de presa națională.

13. La 12 februarie 2019, reclamantul a fost audiat de un inspector judiciar. El a spus că are obiceiul, încă din anul 2003, de a comunica în mass-media prin intermediul emisiunilor TV și din 2011 prin postări zilnice pe contul său de Facebook, al cărui număr de abonați s-a ridicat la aproximativ 50000. El a

Hotărârea Danileț împotriva României

explicat că primul mesaj a făcut parte din dezbaterile pe care numirea șefului Statului Major al Armatei le-a stârnit și intenționează să atragă atenția cititorilor asupra unui subiect foarte important. Într-adevăr, a adăugat că, așa cum prevede Constituția, armata a îndeplinit și rolul de garant al democrației și că, în consecință, numirea unui lider al armatei pe criterii politice ar putea avea un impact asupra vieții cetățenilor. El s-a referit astfel la evenimentele istorice care au avut loc în timpul Revoluției din 1989. A subliniat că acesta nu a fost nici un avertisment, nici o invitație de a ignora legea, ci doar o simplă reamintire a dispozițiilor legale în materie. A mai adăugat că mesajul nu are legătură cu activitatea sa judiciară, dar că se află în centrul preocupărilor sale ca cetățean. Potrivit acestuia, faptul că unii jurnaliști au ignorat mesajul pe care dorea să îl transmită nu îi era imputabil, iar cetățenii erau liberi să posteze comentarii pe pagina sa de Facebook. În ceea ce privește al doilea mesaj, reclamantul a confirmat că pledează pentru independența sistemului judiciar și că susține orice inițiativă în această privință. Potrivit lui, în conformitate cu standardele libertății de exprimare, era liber să posteze mesaje pe pagina sa de Facebook, deoarece nu a comentat cu privire la cauze pendinte sau hotărâri judecătorești și nu a atacat alți judecători. În cele din urmă, a solicitat audierea mai multor persoane (magistrați, jurnaliști, studenți, profesori) care l-au cunoscut și care ar putea depune mărturie despre probitatea sa profesională și imaginea justiției. Inspekția Judiciară a ascultat cinci judecători și un grefier și a respins celelalte cereri de probe ale reclamantului. Majoritatea celor care au depus mărturie l-au descris ca fiind un judecător onest, foarte activ în educația juridică a tinerilor și având poziții publice personale corecte.

14. La 20 februarie 2019, Inspekția Judiciară a decis să se autosesizeze din oficiu pentru manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu (articolul 99 lit.a din Legea nr. 303/2004, punctul 28 de mai jos), să întreprindă acțiuni disciplinare și să sesizeze astfel secția disciplinară pentru judecători din cadrul CSM.

III. CU PRIVIRE LA SANCTIUNEA DISCIPLINARĂ APLICATĂ RECLAMANTULUI DE SECȚIA DISCIPLINARĂ PENTRU JUDECĂTORI DIN CADRUL CSM

15. La 16 aprilie 2019, Secția disciplinară pentru judecători din cadrul CSM, reunită într-un complet compus din nouă judecători, a luat act de absența reclamantului, a considerat că nu mai este necesară audierea martorilor, a luat act de observațiile prezentate de Inspekția Judiciară și a amânat pronunțarea deciziei sale până la 7 mai 2019.

16. Prin hotărârea din 7 mai 2019, secția disciplinară a dispus cu majoritate de voturi sancționarea disciplinară a reclamantului. Aceasta a constatat că reclamantul a săvârșit abaterea disciplinară prevăzută la articolul 99 litera a) din Legea nr. 303/2004 și, în temeiul articolului 100 litera b) din Legea nr. 303/2004 din aceeași lege (a se vedea punctul 28 de mai jos), a dispus

Hotărârea Danileț împotriva României

reducerea indemnizației sale cu 5 % pe timp de două luni. Pentru a ajunge la această concluzie, secția disciplinară a observat, mai întâi, că un ziar online a publicat primul post al reclamantului (a se vedea punctul 5 de mai sus) și că, ulterior, mai multe alte instituții media au publicat, la rândul lor, articole de presă referitoare la acest mesaj. În continuare, aceasta a constatat că reclamantul publicase pe pagina sa de Facebook un al doilea mesaj referitor la un articol referitor la un interviu acordat de procurorul C.S., însoțit de un comentariu al reclamantului (a se vedea punctul 6 de mai sus). Aceasta a constatat că persoana în cauză a încălcat standardele de conduită impuse judecătorilor în general și a prejudiciat sistemul judiciar în ansamblul său.

17. Secția disciplinară a reamintit că judecătorii au datoria de a nu submina demnitatea îndatoririlor lor sau imparțialitatea și independența sistemului judiciar, de a avea obligația de rezervă ori de câte ori sunt în joc autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar și de a-și exprima opiniile într-un mod prudent, pentru a evita riscul de a pune în pericol respectul public și încrederea în organele judiciare. Secția disciplinară citează *Morissens împotriva Belgiei* (nr. 11389/85, Decizia Comisiei din 3 mai 1988), *Wille împotriva Liechtensteinului* ([MC], nr. 28396/95) și, *mutatis mutandis*, *Özpinar împotriva Turkiye* (nr. 20999/04, par.68, 19 octombrie 2010). Aceasta a considerat că, contrar situației de fapt reținute de Curte în Hotărârea *Baka împotriva Ungariei* ([MC], nr. 20261/12, par.168-176, 23 iunie 2016), modul în care reclamantul din prezenta cauză și-a prezentat punctul de vedere era inadecvat în raport cu calitatea sa de judecător și era de natură să pună la îndoială credibilitatea instituțiilor statului. Aceasta a considerat că reclamantul, insinuând că instituțiile publice erau controlate de politicieni și propunând intervenția armatei ca o posibilă soluție pentru garantarea democrației, a încălcat obligația de rezervă din partea magistraților. În ceea ce privește al doilea mesaj în litigiu, secția disciplinară a considerat că limbajul utilizat, în special expresia „un procuror care are sânge în vene”, depășea limitele decenței și pe cele ale statutului de magistrat.

18. Secția disciplinară a considerat că, deși stilul folosit era retoric, mesajul pe care reclamantul dorea să îl transmită era clar și ușor de înțeles de cei care îl citiseră și îl comentau. Prin urmare, acestea nu erau judecați de valoare, ci simple afirmații defăimătoare, fără argumente, de natură să pună sub semnul întrebării credibilitatea instituțiilor statului. Astfel, abordarea reclamantului nu avea ca obiect inițierea unei dezbateri cu privire la chestiuni de interes public sau de importanță majoră pentru sistemul judiciar. Secția disciplinară a adăugat că faptul de a alege o rețea socială pentru a face afirmațiile controversate a întărit dorința reclamantului de a divulga mesajele sale tuturor celor care au avut acces la pagina sa de Facebook. Acest lucru a fost confirmat și de declarațiile făcute de reclamant în fața Inspecției Judiciare (a se vedea punctul 13 de mai sus). Secția disciplinară a considerat că linia de apărare aleasă de reclamant, în special cea care urmărea să sublinieze poziția sa de simplu cetățean, nu putea exclude răspunderea sa disciplinară, întrucât

Hotărârea Danileț împotriva României

magistrații trebuiau să manifeste rezervă și prudență în exercitarea libertății lor de exprimare atât în exercitarea funcțiilor lor, cât și în viața lor privată, pentru a evita o percepție negativă a publicului cu privire la imparțialitatea, independența și prestigiul justiției. Aceasta a considerat că modul în care reclamantul a ales să abordeze chestiunea prelungirii mandatului șefului Statului Major și să comenteze cu privire la interviul procurorului C.S. nu era de natură să asigure echilibrul corect între dreptul său la libertatea de exprimare și interesul legitim al unui stat democratic de a se asigura că funcția publică este conformă cu obiectivele stabilite la articolul 10 alineatul (2) din Convenție. În consecință, Secția disciplinară a considerat că opiniile reclamantului, exprimate public și în afara atribuțiilor sale profesionale, precum și modul de raportare a evenimentelor în cauză, utilizând expresii inadecvate și indecente, erau contrare demnității funcției sale și aduceau atingere imparțialității și prestigiului justiției.

19. În ceea ce privește abaterea disciplinară a reclamantului, secția disciplinară a considerat că reclamantul a acceptat faptul că, prin comportamentul său (publicarea posturilor în litigiu pe contul său de Facebook, urmărit de aproximativ 50000 de persoane – punctul 13 de mai sus), nu a respectat dispozițiile legale (a se vedea punctul 28 de mai jos) și normele sociale referitoare la respectarea valorilor morale unanim acceptate. Prin urmare, aceasta concluzionează că abaterile disciplinare indirecte neintenționate au avut un impact asupra încrederii și respectului publicului față de sistemul judiciar, precum și asupra prestigiului a justiției, întrucât opiniile reclamantului exprimate în aceste mesaje au fost preluate și comentate de o mare parte a mass-media, generând dezbateri publice majore. În ceea ce privește sancțiunea, Secția disciplinară a luat în considerare prejudiciul cauzat relațiilor sociale legate de activitatea judiciară în general, situația reală și personală a reclamantului, precum și rolul educativ și preventiv al procesului disciplinar și a constatat că mesajele persoanei în cauză, preluate de mass-media, au dat naștere unor suspiciuni din partea publicului cu privire la respectarea atribuțiilor legale care revin magistraților. După luarea în considerare a gravității abaterii disciplinare în cauză, a consecințelor acesteia și a lipsei de încredere publică de lungă durată în sistemul judiciar, a considerat că ar fi fost preferabil în acest caz să se inițieze un discurs obiectiv și moderat privind disfuncționalitățile sistemului judiciar. Toate aceste elemente au justificat aplicarea unei sancțiuni (reducerea remunerației reclamantului cu 5 % timp de două luni – punctul 16 de mai sus), de natură să avertizeze persoana în cauză cu privire la posibilele consecințe ale unei atitudini similare în viitor.

20. Subliniind absența abaterii disciplinare a reclamantului, trei dintre cei nouă membri ai Secției Disciplinare au emis o opinie separată în care au explicat că reclamantul a exprimat, în primul său mesaj, o opinie personală cu privire la o problemă de actualitate la momentul faptelor, și anume problema suspendării de o instanță judecătorească a prelungirii mandatului șefului de

Hotărârea Danileț împotriva României

stat major al armatei, suspendare dispusă inițial de Curtea de Apel și respinsă ulterior de Înalta Curte de Casație și Justiție (denumită în continuare „Înalta Curte”). Cei trei judecători au considerat că interdicția ca judecătorii să efectueze orice comentarii critice cu privire la chestiuni de interes public le limitează în mod excesiv libertatea de exprimare. În ceea ce privește al doilea mesaj în litigiu, aceștia au considerat că, prin publicarea unui comentariu în urma articolului referitor la procurorul C.S. (care, de altfel, a dat naștere unor dezbateri pe un forum organizat pentru judecători), reclamantul nu a săvârșit nicio abatere disciplinară și că nu a fost adusă niciun prejudiciu onoarei și prestigiului magistraturii. În orice caz, astfel cum reiese din depozițiile martorilor audiați de Inspekția Judiciară, persoana în cauză era o persoană foarte activă pe rețelele de socializare, care și-a manifestat interesul pentru problemele societății civile, a fost implicată în educația juridică a tinerilor și ale cărei publicații nu au generat decât o imagine neutră în ochii colegilor săi magistrați (a se vedea punctele 12 și 13 *in fine* de mai sus). Cei trei judecători minoritari au adăugat că diversele interpretări date de mass-media mesajelor reclamantului nu îi erau imputabile și că simplul fapt că acesta și-a exprimat o opinie personală cu privire la o chestiune de interes public, fără nicio trimitere la instanța în care își exercita atribuțiile sau la magistrați, nu putea conduce la concluzia că persoana în cauză a încălcat obligația de rezervă. În această privință, judecătorii disidenți s-au referit la *Baka* (citat mai sus, par.165). Aceștia au considerat că modul în care reclamantul s-a exprimat cu privire la un subiect care a generat dezbateri publice majore la momentul faptelor nu era de natură să aducă atingere independenței, imparțialității și imaginii sistemului judiciar. În sfârșit, potrivit celor trei judecători în cauză, acesta a exprimat judecăți de valoare pentru a apăra statul de drept și nu a depășit limitele libertății de exprimare.

IV. CONTESTAREA SANȚIUNII DISCIPLINARE ÎN FAȚA ÎNALTEI CURȚI

21. Reclamantul a formulat recurs împotriva sancțiunii disciplinare care i-a fost aplicată. El a invocat nelegalitatea și netemeinicia hotărârii Secției disciplinare. El a amintit mai întâi că un magistrat ar putea fi sancționat exclusiv pentru abateri disciplinare prevăzute la articolul 99 din Legea nr. 303/2004 (a se vedea punctul 28 de mai jos) și a contestat hotărârea Secției disciplinare întemeiată pe nerespectarea normelor de conduită, care, în opinia sa, nu mai putea conduce la inițierea unei acțiuni disciplinare în cazul său, în special după modificările legislative efectuate în 2005. El a criticat apoi caracterul vag și lipsit de exemple concrete al motivării secției disciplinare cu privire la expresiilor folosite de reclamant. Acesta a reamintit că nu a existat nicio dezbateri după publicarea primului său mesaj, dar că unele publicații obișnuite să critice sistemul judiciar i-au reinterpretat remarcile cu recredință. El a susținut că scopul mesajului său a fost de a exprima necesitatea de a ține armata departe de influența politică, pentru a împiedica utilizarea

Hotărârea Danileț împotriva României

acesteia, la un moment dat, de lideri, pentru a „apăra democrația”. Potrivit reclamantului, acesta era un mesaj care a făcut parte din lecțiile juridice pe care le predase de mai mulți ani. Niciun element de probă și nici depozițiile martorilor strânse de Inspekția Judiciară (a se vedea punctele 12 și 13 *in fine* de mai sus) nu au confirmat vreun prejudiciu adus prestigiului justiției. Obligația de rezervă se referă numai la funcția sa de judecător și la cauzele pendinte pentru care era responsabil, iar nu la modul său de a se implica în viața cetățenilor.

22. În ceea ce privește publicarea celui de al doilea mesaj, reclamantul a confirmat că și-a exprimat admirația față de procurorul C.S. și și-a exprimat acordul față afirmațiile acestuia din urmă, care au apărat prestigiul justiției și au pledat pentru separația dintre puterea executivă și puterea judecătorească, într-un moment în care mulți judecători protestaseră timp de mai multe luni împotriva subminării independenței justiției efectuate, potrivit acestora, de Parlament și de guvern prin reforme legislative. În plus, reclamantul a susținut că procurorul C.S. nu a fost niciodată sancționat pentru opinia sa. În cele din urmă, el a susținut că secția disciplinară a refuzat să aplice o sancțiune mai puțin severă. Acesta a precizat că Inspekția Judiciară nu a sesizat Secția Disciplinară cu privire la al doilea mesaj și s-a referit, *mutatis mutandis*, la o decizie a Curții Constituționale prin care s-a declarat neconstituțional un articol din Legea privind profesia de avocat, care a caracterizat drept fapte disciplinare acțiuni „de natură să submineze imaginea bună a profesiei”, care a fost criticat de Înalta Curte pentru lipsa de claritate și precizie. În fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, reclamantul a depus de asemenea note scrise.

23. Prin hotărârea din 18 mai 2020, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul reclamantului și a confirmat decizia disciplinară adoptată la 7 mai 2019 (a se vedea punctele 16-19 de mai sus). În cadrul examinării legalității sancțiunii, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că Secția disciplinară a luat în considerare elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute la articolul 99 litera a) din Legea nr. 303/2004 (a se^{vedea} punctul 28 de mai jos), iar nu aspectele reglementate de Codul deontologic, care, contrar afirmațiilor reclamantului, ar putea, în orice caz, să constituie temeiul unei abateri disciplinare.

24. În ceea ce privește temeinicia hotărârii disciplinare, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că Secția Disciplinară a analizat faptele în lumina dreptului reclamantului la libertatea de exprimare și a obligației sale de rezervă. Aceasta a considerat că această obligație, protejată de articolul 99 litera a) din Legea nr. 303/2004 (a se vedea punctul 28 de mai jos), se bazează pe principiile generale care reglementează etica profesională (independență, imparțialitate și integritate) și impunea moderați și reținere în viața profesională, socială și privată a judecătorilor. Aceasta a considerat că era imposibil să se enumere toate activitățile susceptibile să nu respecte obligația de rezervă, întrucât magistrații erau obligați să își adapteze comportamentul la principiile morale și etice general recunoscute în societate, acționând cu bună-

Hotărârea Danileț împotriva României

credință în toate împrejurările, cu corectitudine și decență. Subliniind necesitatea de a asigura un echilibru corect între libertatea de exprimare și protejarea autorității justiției, Înalta Curte a reamintit obligația magistraților de a se exprima în mod prudent pentru a păstra dreptul cetățenilor la o justiție independentă, politică și echilibrată. Aceasta a considerat că modul în care reclamantul s-a exprimat (care era inadecvat în raport cu statutul său și care era de natură să pună sub semnul întrebării credibilitatea instituțiilor statului) a afectat negativ echilibrul în cauză. Mai precis, potrivit Înaltei Curți, reclamantul a sugerat ca instituțiile statului ar fi controlate de politicieni și, astfel, a invocat posibilitatea ca armata „să iasă în stradă”; aceasta însemna, după cum a remarcat secția disciplinară, că depășise limitele libertății de exprimare. Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că, contrar argumentului reclamantului potrivit căruia mesajele sale nu au primit o rezonanță semnificativă în mass-media (a se vedea punctul 21 de mai sus), secția disciplinară a constatat că mesajele în cauză au făcut obiectul unor articole de presă publicate în cinci dintre cele mai cunoscute canale media și că acestea puteau crea o legătură între cititori și evenimentele istorice.

25. Potrivit Înaltei Curți de Casație și Justiție, argumentul reclamantului conform căruia nicio referire concretă la cel de al doilea mesaj al său nu figura în sesizarea efectuată de Inspekția Judiciară (a se vedea punctul 22 de mai sus) nu era întemeiat, întrucât, astfel cum reiese din motivarea hotărârii disciplinare, expresia „un procuror care avea sânge în vene”, utilizată de reclamant în mesajul său publicat la 10 ianuarie 2019 (a se vedea punctul 6 de mai sus), depășea cu mult limitele impuse pentru exercitarea funcțiilor sale. Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că nici secția disciplinară, nici Inspekția Judiciară nu au fost în măsură să examineze veridicitatea sau legalitatea afirmațiilor reclamantului și, prin urmare, să examineze dacă aceste afirmații aveau sau nu o bază factuală; aceasta a fost o opinie personală care pune sub semnul întrebării credibilitatea instituțiilor statului (inclusiv a sistemului judiciar) și o expresie care, ca parte a unei abordări publice a unui judecător, era inadecvată.

26. În continuare, Înalta Curte de Casație și Justiție a confirmat constatările Secției disciplinare cu privire la intenția indirectă a reclamantului și la modul în care acesta a acceptat posibilitatea, prin publicarea celor două mesaje ale sale, de a aduce atingere prestigiului justiției și a amintit că noțiunile de „onoare”, de „probitate profesională” și de „prestigiu al justiției” erau „complexe și dinamice și nu puteau face obiectul unei limitări sau al unei reglementări bine definite”. Aceasta a arătat că, potrivit Secției disciplinare, era, așadar, imposibil să se examineze aceste trei noțiuni prin luarea unor declarații de martor sau efectuarea unor sondaje de opinie, astfel cum a solicitat reclamantul. Atitudinea în acest caz contrară comportamentului necesar al unui magistrat a trebuit să fie examinată în lumina documentelor, legilor sau recomandărilor internaționale. Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat, de asemenea, că secția disciplinară examinase în mod legal toate

Hotărârea Danileț împotriva României

criteriile relevante (consecințe directe ale faptelor, prejudicii aduse imaginii și prestigiului justiției, comportamentul reclamantului, nerespectarea obligațiilor legale și utilizarea unui limbaj care depășea limitele decenței și probității) înainte de a aplica o sancțiune disciplinară reclamantului. Întrucât comportamentul abuziv al reclamantului a fost dezvăluit în mod negativ în mass-media, era imposibil să i se aplice o sancțiune mai puțin severă. În orice caz, sancțiunea aplicată reclamantului era una dintre cele mai ușoare sancțiuni prevăzute la articolul 100 din Legea nr. 303/2004 (a se vedea punctul 28 de mai jos).

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICA NAȚIONALĂ RELEVANTE

I. DREPTUL INTERN

A. Constituția

27. Prevederile relevante ale Constituției României au următorul cuprins:

Article 30

Libertatea de exprimare

”(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel (...) sunt inviolabile.

(2) Libertatea de exprimare nu aduce atingere demnității, onoarei, vieții private a persoanei sau dreptului la propria imagine.”

Article 31

Dreptul la informare

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit. (...)”

Articolul 118

Forțele armate

Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale.

B. Legea nr.303/2004⁴

28. Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor a fost în vigoare până la 15 decembrie 2022, când a fost abrogată și înlocuită prin Legea nr.303/2004. Dispozițiile relevante ale Legii nr. 303/2004, care nu mai sunt reflectate în noua legislație, aveau următorul cuprins în textul în vigoare la data faptelor:

Articolul 44

„Pot participa la concursul de promovare pe loc, în gradul profesional imediat superior, judecătorii și procurorii care au avut calificativul «foarte bine» la ultima evaluare, nu au fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani și îndeplinesc următoarele condiții minime de vechime: (...)”

Articolul 99

„Constituie abateri disciplinare: a) manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu;(..)

Articolul 100

”(1) Sancțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor, proporțional cu gravitatea abaterilor, sunt: a) avertismentul; b) diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu până la 25% pe o perioadă de până la un an; c) mutarea disciplinară

Hotărârea Danileț împotriva României

pentru o perioadă efectivă de la un an la 3 ani la o altă instanță sau la un alt parchet, chiar de grad imediat inferior; d) suspendarea din funcție pe o perioadă de până la 6 luni; d ind.1) retrogradarea în grad profesional; e) excluderea din magistratură. (...)”

11. PREVEDERI INTERNAȚIONALE ȘI ALE UNIUNII EUROPENE

A. Organizația Națiunilor Unite

29. Principiile de bază privind independența sistemului judiciar au fost adoptate la cel de-al șaptelea Congres al Organizației Națiunilor Unite privind prevenirea criminalității și tratamentul infractorilor de la Milano, în 1985. Acestea au fost ulterior aprobate de Adunarea Generală în rezoluțiile sale 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985. Părțile lor relevante se citesc după cum urmează:

Libertatea de exprimare și de asociere

”8. În conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, magistrații, ca și alți cetățeni, se bucură de libertatea de exprimare, de credință, de asociere și de întrunire; cu toate acestea, în exercitarea acestor drepturi, aceștia trebuie să se comporte întotdeauna astfel încât să păstreze demnitatea funcției lor, precum și imparțialitatea și independența sistemului judiciar.

30. La 24 iunie 2019, raportorul special pentru independența judecătorilor și avocaților a prezentat Consiliului pentru Drepturile Omului raportul său privind libertatea de exprimare, de asociere și de întrunire pașnică a judecătorilor și procurorilor. Recomandările relevante pentru prezenta cauză au următorul cuprins:

Libertatea de exprimare

”101. În ceea ce privește libertatea de exprimare, judecătorii și procurorii ar trebui să țină seama de responsabilitățile și obligațiile lor în calitate de funcționari publici și să exercite rezervă în toate circumstanțele atunci când își exprimă un punct de vedere sau o opinie într-un mod care, în ochii unui observator rezonabil, ar putea să le afecteze în mod obiectiv funcția sau să le pună în pericol independența sau imparțialitatea.

102. În principiu, judecătorii și procurorii nu ar trebui să participe la controverse publice. Cu toate acestea, în anumite circumstanțe, aceștia își pot exprima opinia sau pot exprima o opinie cu privire la chestiuni sensibile din punct de vedere politic, de exemplu atunci când participă la dezbateri publice privind legile sau politicile care le pot afecta instituțiile. Dacă democrația și statul de drept sunt amenințate, judecătorii au datoria de a se exprima în favoarea ordinii constituționale și a restaurării democrației.”

31. Principiile de la Bangalore privind etica judiciară (Biroul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate, Viena, 2019) au următorul cuprins în părțile lor relevante:

”1.6. Judecătorul va promova standarde înalte de etică judiciară pentru a consolida încrederea publicului în sistemul judiciar, care este fundamentală pentru menținerea independenței sistemului judiciar.

(...)

2.2. Judecătorul se va asigura că conduita sa, atât în interiorul, cât și în afara instanței, menține și sporește încrederea publicului, a baroului și a justițiabililor în imparțialitatea judecătorului și a sistemului judiciar.

(...)

3.1. Judecătorul se asigură că comportamentul său este ireproșabil în ochii unui observator rezonabil.

3.2. Conduita și conduita judecătorului trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea sistemului judiciar. Justiția nu numai că trebuie făcută, ci și publicul trebuie

Hotărârea Danileț împotriva României

să considere că justiția a fost făcută cu adevărat.

(...)

4.1. Judecătorul va evita orice inconveniente reale sau aparente în toate activitățile sale.

4.2. Fiind în mod constant supus unui control public critic, judecătorul trebuie să accepte restrângeri personale care pot fi considerate de un cetățean obișnuit ca fiind împovărătoare și trebuie să facă acest lucru în mod liber și voluntar. În special, conduita judecătorului va fi în concordanță cu demnitatea sistemului judiciar.

(...)

4.6. La fel ca toți ceilalți cetățeni, judecătorul are libertatea de exprimare, de credință, de asociere și de întrunire, dar în exercitarea acestor drepturi, el se va comporta întotdeauna astfel încât să păstreze demnitatea funcției judiciare, precum și imparțialitatea și independența sistemului judiciar.”

32. Orientările fără caracter obligatoriu privind utilizarea platformelor de comunicare socială de către magistrați, instituite de Rețeaua globală pentru integritatea justiției (Biroul Organizației Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate) și publicate în ianuarie 2019, au următorul conținut în părțile lor relevante:

”16. Judecătorii ar trebui să evite exprimarea opiniilor sau comunicarea online de informații cu caracter personal care ar putea compromite independența sistemului judiciar, integritatea, echitatea, imparțialitatea, dreptul la un proces echitabil sau încrederea publicului în sistemul judiciar. Același principiu se aplică magistraților, indiferent dacă aceștia își dezvăluie sau nu numele real sau statutul juridic pe platformele de comunicare socială.

(...) 18. Judecătorii trebuie să fie precauți cu privire la tonul și limbajul pe care îl folosesc și să fie profesioniști și precauți cu privire la toate interacțiunile de pe toate platformele social media. Poate fi util să se ia în considerare, pentru orice interacțiune pe platformele de comunicare socială (mesaje, comentarii la mesaje, actualizări de stare, fotografii etc.), impactul acesteia asupra demnității judiciare dacă este dezvăluit publicului larg. Aceeași prudență se aplică și reacțiilor privind conținutul social media postat de alți utilizatori.

(...)

23. Un magistrat poate folosi platformele de social media pentru a urmări subiecte de interes. Poate fi util să urmărești o gamă variată de subiecte și comentarii, pentru a evita crearea propriului „fond de rezonanță”. Cu toate acestea, un magistrat ar trebui să fie precaut să „follow” sau să dea „like-uri” anumitor grupuri de advocacy, campanii sau comentatori, atunci când asocierea lor ar putea submina încrederea publicului în imparțialitatea magistratului sau a sistemului judiciar în general.”

B. Consiliul Europei

1. Comitetul Miniștrilor

33. Partea relevantă din anexa la Recomandarea CM/Rec (2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind judecătorii: independența, eficiența și responsabilitățile, adoptate la 17 noiembrie 2010 în cadrul celei de a 1098-a reuniuni a miniștrilor adjuncți, au următorul cuprins:

”19. Procedurile judiciare și chestiunile legate de administrarea justiției sunt de interes general. Cu toate acestea, dreptul la informare cu privire la această chestiune ar trebui să fie exercitat ținând seama de limitările impuse de independența sistemului judiciar. Ar trebui încurajată crearea de purtători de cuvânt sau de servicii de presă și comunicare sub responsabilitatea instanțelor judecătorești sau sub jurisdicția consiliilor judiciare sau a altor autorități independente. Judecătorii ar trebui să dea dovadă de reținere în relațiile

Hotărârea Danileț împotriva României

lor cu mass-media.

(...)

21. Judecătorii pot desfășura activități în afara atribuțiilor lor oficiale. Pentru a evita orice conflict de interese real sau perceput, participarea acestora ar trebui să se limiteze la activități compatibile cu imparțialitatea și independența lor”.

2. *Comisia de la Veneția*

34. Raportul privind libertatea de exprimare a judecătorilor, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de a 103-a sesiuni plenare (19-20 iunie 2015), are următorul cuprins în partea sa relevantă în prezenta cauză:

”80. Dispozițiile legislative și constituționale europene și jurisprudența relevantă arată că garanțiile libertății de exprimare se aplică și funcționarilor publici, inclusiv judecătorilor. Cu toate acestea, particularitatea atribuțiilor și responsabilităților lor, precum și necesitatea de a asigura imparțialitatea și neutralitatea sistemului judiciar sunt considerate obiective legitime pentru impunerea anumitor restricții privind libertatea de exprimare, de asociere și de întrunire, inclusiv activitățile lor politice.

81. Cu toate acestea, Curtea Europeană a considerat că, având în vedere importanța tot mai mare acordată separației puterilor și independenței autorității judiciare, orice ingerință în libertatea de exprimare a unui judecător necesită o analiză atentă. (...)

84. În ceea ce privește participarea judecătorilor la dezbaterile politice, situația politică internă în care are loc dezbaterile este, de asemenea, un element important care trebuie luat în considerare la clarificarea gradului de libertate al acestora. Astfel, contextul istoric, politic și juridic al dezbaterii – indiferent dacă discuția se referă sau nu la o chestiune de interes general sau dacă declarațiile contestate au fost sau nu au fost făcute în cadrul unei campanii electorale – este deosebit de important. O criză democratică sau o inversare a ordinii constituționale trebuie, desigur, să fie considerată decisivă în contextul concret al unui anumit caz și sunt esențiale pentru determinarea domeniului de aplicare al libertăților fundamentale ale judecătorilor. ”

35. Modificările succesive aduse legilor justiției din România au atras atenția Comisiei de la Veneția (a se vedea Avizul nr. 924/2018 privind proiectele de modificare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, adoptate de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 116-a sesiuni plenare, Veneția, 19-20 octombrie 2018 și Avizul nr. 950/2019 privind ordonanțele de urgență 7 și 12 privind revizuirea legilor justiției, adoptate de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 119-a sesiuni plenare, Veneția, 21-22 iunie 2019); și al Grupului de state împotriva corupției (Raport interimar de conformitate, Prevenirea corupției parlamentarilor, judecătorilor și procurorilor, adoptat de GRECO în cadrul celei de-a 83-a reuniuni plenare, Strasbourg, 17-21 iunie 2019).

3. *Consiliul consultativ al judecătorilor europeni (CCJE)*

36. Avizul nr. 3 al CCJE (2002) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind principiile și normele care reglementează cerințele profesionale aplicabile judecătorilor, în special etica, conduita incompatibilă și imparțialitatea, are următorul cuprins în partea sa relevantă în prezenta cauză:

”B. Imparțialitatea și comportamentul extrajudiciar al judecătorului

27. Nu pare de dorit să se izoleze judecătorul de contextul social în care își desfășoară activitatea: buna funcționare a justiției înseamnă că judecătorii sunt în armonie cu realitatea. În plus, în calitate de cetățean, judecătorul se bucură de drepturile și libertățile

Hotărârea Danileț împotriva României

fundamentale recunoscute de Convenția europeană a drepturilor omului (libertatea de opinie, libertatea religioasă etc.). Prin urmare, aceasta ar trebui, ca regulă generală, să rămână liberă să desfășoare activitățile extraprofesionale pe care le alege.

28. Cu toate acestea, aceste activități prezintă riscuri pentru imparțialitatea sa și, uneori, pentru independența sa. Prin urmare, este necesar să se găsească un echilibru rezonabil între gradul de implicare a judecătorului în societate și menținerea independenței și a imparțialității sale, precum și aparițiile acestei autonomii și imparțialități în exercitarea funcțiilor sale. În acest sens, întrebarea care trebuie adresată întotdeauna este dacă judecătorul, într-un context social specific și în ochii unui observator informat și rezonabil, participă la o activitate care i-ar putea compromite în mod obiectiv independența sau imparțialitatea.”

37. Avizul nr. 25 al CCJE (2022) privind libertatea de exprimare a judecătorilor are următorul cuprins în părțile sale relevante pentru prezenta cauză:

„Recomandări

1. Judecătorul se bucură de dreptul la libertatea de exprimare ca orice alt cetățean. Pe lângă dreptul individual al unui judecător, principiile democrației, separației puterilor și pluralismului impun libertatea judecătorilor de a participa la dezbateri de interes public, în special în chestiuni legate de sistemul judiciar.

2. În situațiile în care democrația, separația puterilor sau statul de drept sunt amenințate, judecătorii trebuie să fie fermi și să aibă datoria de a se exprima în favoarea independenței sistemului judiciar, a ordinii constituționale și a restabilirii democrației, atât la nivel național, cât și la nivel internațional. Aceasta include opinii și opinii cu privire la chestiuni sensibile din punct de vedere politic și se extinde la independența internă și externă a judecătorilor individuali și a sistemului judiciar în general. Judecătorii care iau cuvântul în numele unui consiliu al unei instanțe, al unei asociații de judecători sau al unui alt organism care reprezintă sistemul judiciar se bucură de o mai mare marjă de apreciere în această privință.

3. Indiferent de asociațiile de judecători, consiliile de justiție sau orice alt organism independent, judecătorii individuali au datoria etică de a explica publicului sistemul judiciar, funcționarea justiției și valorile sale. Prin îmbunătățirea înțelegerii, a transparenței și a evitării denaturărilor publice, judecătorii pot contribui la promovarea și menținerea încrederii publicului în activitatea judiciară.

4. În exercitarea libertății lor de exprimare, judecătorii trebuie să țină seama de responsabilitățile și îndatoririle lor specifice în societate și să își exercite reținerea în exprimarea opiniilor și opiniilor lor în orice situație în care, în ochii unui observator rezonabil, declarația lor ar putea pune în pericol independența sau imparțialitatea, demnitatea funcției lor sau ar putea pune în pericol autoritatea sistemului judiciar. În special, acestea ar trebui să se abțină de la a prezenta observații cu privire la fondul cazurilor pe care le tratează. Judecătorii ar trebui, de asemenea, să păstreze confidențialitatea procedurilor.

5. Ca regulă generală, judecătorii ar trebui să evite să fie implicați în controverse publice. Chiar și în cazurile în care apartenența lor la un partid politic sau participarea lor la dezbateri publice este permisă, este necesar ca judecătorii să se abțină de la orice activitate politică care le-ar putea pune în pericol independența sau imparțialitatea sau reputația sistemului judiciar.

6. Judecătorii ar trebui să fie conștienți de beneficiile și riscurile comunicării prin mass-media. În acest scop, sistemul judiciar ar trebui să ofere judecătorilor formare pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la utilizarea mass-mediei, care poate fi utilizat ca un instrument excelent pentru sensibilizarea publicului. În același timp, judecătorii ar trebui să fie conștienți de faptul că, atunci când utilizează platformele de comunicare socială, tot ceea ce postează devine permanent, chiar și după ce a fost șters,

Hotărârea Danileț împotriva României

și poate fi interpretat în mod liber sau chiar scos din context. Pseudonimele nu acoperă comportamentul lipsit de etică în mediul online. Judecătorii ar trebui să se abțină de la publicarea a tot ceea ce ar putea compromite încrederea publicului în imparțialitatea lor sau ar putea submina demnitatea funcției lor sau a sistemului judiciar. »

C. Uniunea Europeană

38. În raportul său privind evoluțiile din România în ceea ce privește reforma sistemului judiciar și combaterea corupției, în contextul angajamentelor asumate de țară în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare (MCV), publicat la 8 iunie 2021, Comisia Europeană a dedicat un capitol care include informații actualizate privind evoluțiile înregistrate de la raportul MCV din octombrie 2019 privind reforma sistemului judiciar și combaterea corupției. Partea relevantă a prezentului raport are următorul cuprins:

(...) Trei legi privind justiția definesc statutul magistraților și organizează sistemul judiciar și Consiliul Superior al Magistraturii. Prin urmare, acestea sunt esențiale pentru a asigura independența judecătorilor și buna funcționare a sistemului judiciar. Modificările aduse acestor legi în 2018 și 2019, încă în vigoare, au avut un impact grav asupra independenței, calității și eficienței sistemului de justiție. Printre problemele majore identificate se numără înființarea unei Secții de investigare a infracțiunilor în sistemul judiciar (SIIJ), sistemul de răspundere civilă pentru judecători și procurori, sistemele de pensionare anticipată, accesul la profesie și statutul și statutul și numirea procurorilor de rang înalt. Punerea în aplicare a legilor modificate a confirmat rapid preocupările exprimate și au apărut noi probleme în anii următori. (...)

În cursul perioadei de raportare, instituțiile judiciare au raportat o reducere globală a activității inspecției judiciare, inclusiv mai puține proceduri disciplinare ex officio care au generat preocupări cu privire la obiectivitate. Cu toate acestea, există încă cazuri în care anchetele disciplinare și sancțiunile severe împotriva magistraților care critică eficiența și independența sistemului judiciar au generat preocupări [spre exemplu, proceduri disciplinare cu o propunere de suspendare preventivă a atribuțiilor până la încheierea anchetei disciplinare și pronunțarea deciziei disciplinare împotriva judecătorilor asociațiilor magistraților care s-au opus modificărilor retroactive din 2017-2019 și au înaintat cereri de decizie preliminară Curții de Justiție a Uniunii Europene (ancheta disciplinară se referă la conversațiile de grup care fug de un grup de rețele sociale private); și suspendarea unui judecător timp de 6 luni pe motiv că acesta a criticat public inspecția judiciară și funcționarea SIIJ.] Întârzierile din partea inspectoratului judiciar în examinarea plângerilor sunt, de asemenea, considerate un mijloc de menținere a presiunii asupra judecătorului sau procurorului atât timp cât ancheta este în curs (...). »

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA ARTICOLULUI 10 DIN CONVENȚIE

39. Reclamantul susține că sancțiunea disciplinară dispusă de Secția disciplinare pentru judecători a CSM la 7 mai 2019 și confirmată de Înalta Curte de Casație și Justiție la 18 mai 2020 constituie o ingerință disproporționată în exercitarea dreptului său la libertatea de exprimare, astfel cum este prevăzut la articolul 10 din Convenție, potrivit căruia:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. (...)

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă

Hotărârea Danileț împotriva României

unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

Admisibilitate

40. Curtea observă că Guvernul nu contestă admisibilitatea acestei plângeri.

41. Considerând că această critică nu este vădit nefondată sau inadmisibilă pentru orice alt motiv menționat la articolul 35 din Convenție, Curtea o declară admisibilă.

A. Pe fond

1. Susținerile părților

a) Reclamantul

42. Reclamantul susține că ingerința în exercitarea dreptului său la libertatea de exprimare nu era „prevăzută de lege”, și anume articolul 99 litera a) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și al procurorilor (a se vedea punctul 28 de mai sus). Acesta arată că articolul în cauză era lipsit de claritate și de precizie și că nu îndeplinea criteriul previzibilității. În această privință, aceasta face trimitere la o scrisoare comună deschisă semnată de 500 de magistrați, adresată ministrului justiției, subliniind în special caracterul imprevizibil al dispozițiilor în cauză (a se vedea punctul 47 de mai jos). În ceea ce privește obiectivul ingerinței în cauză, nu se poate considera că sancțiunea constând într-o reducere a salariului său pentru exercitarea libertății de exprimare, fără legătură cu activitatea sa profesională, a urmărit obiectivul legitim de „protecție a drepturilor celorlalți” (inclusiv a independenței și imparțialității sistemului judiciar) în sensul articolului 10 din Convenție.

43. În ceea ce privește „necesitatea într-o societate democratică” a ingerinței, reclamantul face trimitere la principiile generale stabilite în jurisprudența Curții și subliniază că ar fi trebuit să beneficieze de un nivel mai ridicat de protecție, întrucât afirmațiile sale privesc o chestiune de interes general și anume funcționarea sistemului judiciar. În această privință, acesta citează *Roland Dumas împotriva Franței* (nr.34875/07, §43, 15 iulie 2010) și *Morice împotriva Franței* ([MC], nr.29369/10, §124). Întemeindu-se pe *Hotărârea Wille împotriva Liechtenstein*, Comisia consideră că este necesar să se examineze conținutul expresiilor folosite în lumina întregii cauze. Acesta susține că nu a existat nicio dovadă a unei eventuale lipse de temei factual sau a unei depășiri a criticii admisibile din punct de vedere strict profesional. În opinia sa, sancțiunea în cauză nu era necesară și avea un efect disuasiv asupra exercitării libertății sale de exprimare în chestiuni precum independența instituțiilor statului, inclusiv cea a magistraților, care, de altfel, au fost afectate în mod deosebit de modificările legislative.

b) Guvernul

44. Citând *Baka împotriva Ungariei* ([MC], nr. 20261/12, par.162-164, 23

Hotărârea Danileț împotriva României

iunie 2016), Guvernul amintește că funcționarii statului (inclusiv magistrații) se bucură de protecția conferită de articolul 10 din Convenție, dar au, din pricina statutului lor, o obligație de rezervă și trebuie să își exercite libertatea de exprimare cu reținere ori de câte ori autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar pot fi puse sub semnul întrebării. Guvernul nu contestă existența unei ingerințe în exercitarea de reclamant a dreptului său la libertatea de exprimare, dar consideră că aceasta a fost prevăzută de lege, a urmărit un scop legitim și a fost necesară într-o societate democratică. În primul rând, în ceea ce privește previzibilitatea legii, Guvernul a susținut că, deși era deschis la mai multe interpretări, articolul 99 litera a) din Legea nr. 303/2004 (a se vede punctul 28 de mai sus) nu era în contradicție cu cerințele Convenției. Prin urmare, acesta invită Curtea să aplice jurisprudența *Eminağaoğlu împotriva Turciei* (nr.76521/12, par.129-130, 9 martie 2021), întrucât acestea sunt norme referitoare la conduita magistraților, pentru care ar trebui să se adopte o abordare rezonabilă pentru a evalua exact dispozițiile aplicabile. În continuare, în ceea ce privește obiectivul legitim, Guvernul consideră că măsura în cauză privea independența și buna funcționare a sistemului judiciar și, prin urmare, apărarea ordinii și protecția drepturilor celorlalți (Guvernul face trimitere în această privință la cauza *Özpinar împotriva Turciei*, nr. 20999/04, par.56, 19 octombrie 2010) și că autoritățile naționale au pus în balanță dreptul reclamantului la libertatea de exprimare și obligația de rezervă specifică sistemului judiciar. Aceasta arată că, în cadrul acestui exercițiu de evaluare comparativă, autoritățile naționale au examinat de asemenea în detaliu conținutul, forma celor două mesaje ale reclamantului și contextul factual global înainte de a concluziona că persoana în cauză nu a respectat obligația de rezervă care i-a fost impusă.

45. În ceea ce privește condiția „necesității într-o societate democratică”, Guvernul amintește că sancțiunea în cauză era ezultatul opiniilor exprimate public de reclamant și al mijloacelor alese de acesta pentru a le exprima. Subliniind obligația de a nu aduce atingere demnității funcției judecătorului și imparțialității sistemului judiciar, precum și limitele libertății de exprimare în cazul judecătorilor, Guvernul susține că secția disciplinară a constatat că reclamantul s-a exprimat în mod necorespunzător pe platformele de comunicare socială, punând sub semnul întrebării credibilitatea instituțiilor statului, în special insinuând că factorul politic controla instituțiile și propunând intervenția armatei pentru a garanta democrația, contrar obligației de rezervă impuse judecătorilor. Guvernul consideră că autoritățile naționale au concluzionat că nu era vorba despre judecăți de valoare, ci de simple afirmații defăimătoare, nesuținute de argumente pertinente, care, având în vedere mijloacele alese de reclamant pentru a le divulga, au pus sub semnul întrebării credibilitatea instituțiilor statului. Guvernul subliniază, pe de altă parte, că sancțiunea în cauză reprezenta a doua sancțiune cea mai puțin severă dintre cele prevăzute la articolul 100 din Legea nr. 303/2004 (a se vedea punctul 28 de mai sus) și că aceasta a fost justificată de faptul că reclamantul

Hotărârea Danileț împotriva României

era cunoscut ca formator de opinie și era unul dintre judecătorii cei mai citați din sud-estul Europei. Potrivit Guvernului, sancțiunea era fost disproporționată în raport cu scopul legitim urmărit și ar putea fi considerată „necesară într-o societate democratică”. În acest sens, Guvernul citează cauza *Panioglu împotriva României* (nr.33794/14, par.119 și 123, 8 decembrie 2020).

c) Forumul Judecătorilor din România

46. Terțul a arătat că modificările succesive aduse legilor care reglementează funcționarea sistemului judiciar au fost criticate de Consiliul Europei (a se vedea punctul 35 de mai sus) și de mai multe asociații profesionale la nivel național pentru subminarea progresului în materie de independență a sistemului judiciar, în special prin creșterea gradului de influență a puterii executive asupra sistemului judiciar. Consideră că există mai multe restrângeri privind libertatea de exprimare a judecătorilor și că dreptul intern nu este suficient de clar și de precis, lăsând prea mult loc pentru interpretare în acest sens. Forumul Judecătorilor din România susține că, în România, libertatea de exprimare a judecătorilor practic nu exista și că aceasta nu respecta în niciun fel principiile generale enunțate în Hotărârea *Baka*. Legislația națională a dat naștere la numeroase investigații disciplinare, cum ar fi cele efectuate după anul 2018 împotriva procurorului general, a președintelui Înaltei Curți și a procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție (terțul citează *Kövesi împotriva României*, nr. 3594/19, 5 mai 2020), întrucât permite calificarea oricărui comportament al unui judecător drept nelegal. Potrivit terțului, nicio definiție clară a termenilor „onoare”, „probitate” și „prestigiul justiției” sau orice jurisprudență consacrată nu ar putea ghida judecătorii care pot face obiectul unor măsuri disciplinare în temeiul articolului 99 litera a) din Legea nr. 303/2004 (a se vedea punctul 28 de mai sus).

47. La 23 decembrie 2021, într-o scrisoare deschisă semnată de 500 de magistrați români către CSM și ministrul justiției, s-a solicitat abrogarea acestei dispoziții, deoarece nu s-a identificat ce anume comportament ar submina onoarea și probitatea profesională. Intervenientul terț susține că modul de aplicare a legislației în cauză ar putea determina Curtea să constate că este vorba despre o acuzație penală în sensul articolului 6 din Convenție. În raportul său către Parlamentul European și Consiliu, publicat la 8 iunie 2021, Comisia Europeană a constatat că au existat cazuri în care anchete disciplinare și sancțiuni severe împotriva judecătorilor care critică eficiența și independența sistemului judiciar au ridicat semne de întrebare (a se vedea punctul 38 de mai sus). Forumul Judecătorilor din România subliniază importanța și necesitatea respectării dreptului la libertatea de exprimare al judecătorilor; orice limitare trebuie să fie justificată în mod clar și trebuie să aibă o legătură clară între activitatea prohibită și posibilitatea ca un judecător să își desfășoare activitățile în mod imparțial. Judecătorul este, de asemenea, un membru al societății și nu poate fi forțat să se izoleze și să se deconecteze

de realitățile sociale.

2. *Aprecierea Curții*

a) **Cu privire la existența unei ingerințe**

48. Părțile convin că sancțiunea disciplinară aplicată reclamantului constituie o ingerință în exercitarea de reclamant a dreptului său la libertatea de exprimare în sensul articolului 10 primul paragraf din Convenție (a se vedea punctele 42 și 44 de mai sus). Curtea nu găsește niciun motiv să concluzioneze altfel.

b) **Cu privire la legalitatea ingerinței**

49. În speță, nu se contestă că ingerința în cauză – sancțiunea disciplinară care rezultă din ancheta disciplinară – avea un temei juridic, și anume articolul 99 litera a) și articolul 100 litera b) din Legea nr. 303/2004 (a se vedea punctul 28 de mai sus), iar aceste dispoziții erau accesibile reclamantului.

50. Rămâne întrebarea dacă standardele juridice în cauză au îndeplinit și cerința de previzibilitate. Curtea amintește că nivelul de precizie impus de legislația națională depinde în mare măsură de textul în cauză, de domeniul pe care îl acoperă și de calitatea destinatariilor săi. În plus, o dispoziție legală nu contravine cerinței noțiunii „prevăzută de lege” pentru simplul motiv că se pretează la mai multe interpretări. În sfârșit, revine în primul rând autorităților naționale sarcina de a interpreta și de a aplica dreptul intern (*Vogt împotriva Germaniei*, 26 septembrie 1995, par.48).

51. În speță, Tribunalul arată că reclamantul, susținut de Forumul Judecătorilor din România, critică pretinsa lipsă de previzibilitate a termenilor utilizați la articolul 99 litera a) din Legea nr. 303/2004 (a se vedea punctele 42 și 44 de mai sus), în special noțiuni precum „onoare”, „probitate profesională” și „prestigiul justiției”, care, în opinia acestora, au un caracter general și se pretează mai multor interpretări. Guvernul contestă această opinie (a se vedea punctul 44 de mai sus). În speță, Curtea admite că noțiuni precum „onoare”, „probitate profesională” și „prestigiu al justiției” au un caracter general și se pretează la mai multe interpretări. Cu toate acestea, în ceea ce privește standardele referitoare la comportamentul membrilor sistemului judiciar, ar trebui adoptată o abordare rezonabilă pentru a evalua exactitatea dispozițiilor aplicabile (a se vedea *mutatis mutandis Oleksandr Volkov împotriva Ucrainei*, nr. 21722/11, par.178, și *Eminağaoğlu*, citată anterior, par.128-130). În speță, reclamantul, judecător și, prin urmare, expert în domeniul juridic, ar fi putut face trimitere la jurisprudența națională relevantă pentru a stabili interpretarea dată noțiunilor în cauză, ținând seama de faptul că, în fapt, expresiile cuprinse în lege sunt destinate să se aplice mai multor situații diferite, că precizia absolută în redactarea legilor contravine riscului de a crea o anumită rigiditate și că necesitatea de a se adapta schimbărilor de situație implică faptul că multe legi utilizează termeni mai mult sau mai puțin vagi a căror interpretare și aplicare depind de practică (*Button/Franța*, nr. 22636/19, par. 33, 13 octombrie

Hotărârea Danileț împotriva României

2022). Curtea deduce de aici că ingerința în cauză a fost „prevăzută de lege” în sensul jurisprudenței sale.

c) Cu privire la existența unui obiectiv legitim

52. Curtea observă că guvernul invocă obligația de rezervă a magistraților pentru a justifica inițierea anchetei disciplinare împotriva reclamantului și aplicarea sancțiunii în cauză (a se vedea punctul 44 de mai sus). Obligația de rezervă a judecătorilor se bazează pe dorința de a le păstra independența și imparțialitatea, precum și pe autoritatea deciziilor lor (a se vedea punctul 57 de mai jos). Prin urmare, se poate considera că ingerința rezultată în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare a urmărit cel puțin unul dintre scopurile recunoscute ca legitime de Convenție, și anume garantarea autorității și imparțialității sistemului judiciar (a se vedea *mutatis mutandis*, *Eminağaoğlu*, citată anterior, par.131).

Rămâne de stabilit dacă această ingerință a fost, de asemenea, „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge obiectivul în cauză.

d) Referitoare la necesitatea ingerinței într-o societate democratică

i. Principii generale

53. Principiile generale care trebuie aplicate în evaluarea necesității unei ingerințe în exercitarea libertății de exprimare au fost reafirmate în mod repetat de Curte (a se vedea, spre exemplu, Hotărârea *Baka*, citată anterior, par.158, sau Hotărârea *Halet împotriva Luxemburgului* ([MC] nr. 21884/18, par.110,¹⁴ februarie 2023), după cum urmează:

Libertatea de exprimare este unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una dintre condițiile esențiale pentru progresul său și pentru dezvoltarea tuturor. Sub rezerva articolului 10 alineatul (2), aceasta se aplică nu numai „informațiilor” sau „ideilor” primite favorabil sau considerate inofensive sau indiferente, ci și celor care se confruntă, șochează și se îngrijorează: deci vrem pluralism, toleranță și spiritul deschiderii fără de care nu există „societate democratică”. Astfel cum este consacrat la articolul 10, acesta este însoțit de excepții care, cu toate acestea, necesită o interpretare restrictivă, iar necesitatea de a o restrânge trebuie stabilită în mod convingător.

Adjectivul „necesar” în sensul articolului 10 alineatul (2) implică o necesitate socială imperativă. În general, „necesitatea” ingerinței în exercitarea libertății de exprimare trebuie stabilită în mod convingător. Desigur, este de competența autorităților naționale să aprecieze mai întâi dacă există o astfel de necesitate de natură să justifice această ingerință și, în acest scop, să beneficieze de o anumită marjă de apreciere. Cu toate acestea, aceasta este însoțită de controlul exercitat de Curte atât asupra legii, cât și asupra deciziilor care o aplică.

În exercitarea competenței sale de control, Tribunalul trebuie să examineze ingerința în raport cu întreaga cauză, inclusiv cu conținutul declarațiilor în litigiu și cu contextul în care acestea au fost difuzate. În special, revine Curții sarcina de a stabili dacă măsura contestată a fost „proporțională cu obiectivele legitime urmărite” și dacă motivele invocate de autoritățile interne pentru a o justifica par „relevante și suficiente”. Procedând astfel, Curtea trebuie să se asigure că autoritățile naționale au aplicat norme în conformitate cu principiile consacrate la articolul 10, de altfel, pe baza unei aprecieri acceptabile a faptelor relevante.”

α) Libertatea de exprimare a magistraților

Hotărârea Danileț împotriva României

54. Curtea a statuat că, într-o societate democratică, problemele privind funcționarea justiției sunt de interes public (Hotărârea *Morice*, citată anterior, par.128). Dezbaterile privind chestiuni de interes general beneficiază, în general, de un nivel ridicat de protecție în temeiul articolului 10, care se aplică alături o marjă de apreciere deosebit de limitată din partea autorităților (*Morice*, citată anterior, par.125 și 153). Chiar dacă o întrebare care dă naștere unei dezbateri privind sistemul judiciar are implicații politice, acest simplu fapt nu este în sine suficient pentru a împiedica un judecător să facă o declarație cu privire la acest subiect (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Wille*, citată anterior, par.67). Curtea trebuie să examineze cu atenție orice ingerință în exercitarea de către un judecător a libertății sale de exprimare (*Zurek împotriva Poloniei*, nr.39650/18, par.224, 16 iunie 2022; *Harabin împotriva Slovaciei* (Dec.), nr. 62584/00; *Wille*, citată anterior, par.64 *in fine*; *Baka*, citată anterior, par.165).

55. Este adevărat că misiunea specială a justiției în societate impune magistraților o obligație de rezervă. În special, se poate aștepta ca funcționarii sistemului judiciar să își exercite libertatea de exprimare cu reținere ori de câte ori autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar pot fi puse sub semnul întrebării (a se vedea *Wille*, citată anterior, par.64). Dezvăluirea anumitor informații, chiar exacte, trebuie făcută cu moderație și decență. În acest context, Curtea a subliniat în mod repetat rolul particular al sistemului judiciar în societate: în calitate de garant al justiției, o valoare fundamentală a statului de drept, trebuie să se bucure de încrederea cetățenilor în îndeplinirea misiunii sale. Acesta este motivul pentru care, în îndeplinirea funcției lor judiciare, autoritățile judiciare trebuie să exercite cea mai mare putere discreționară atunci când sunt chemate să facă dreptate, pentru a garanta imaginea lor de judecători imparțiali (*Baka*, citată anterior, par.164 și referințele citate). Afirmările judecătorului, spre deosebire de cele ale avocatului, sunt primite ca expresie a unei aprecieri obiective care implică nu numai pe cel care se exprimă, ci și, prin el, întreaga instituție a justiției (*Morice*, citată anterior, par.168).

56. Prin urmare, poate fi necesar să se protejeze sistemul judiciar împotriva atacurilor distructive fără fundament serios, în special atunci când obligația de rezervă interzice magistraților în cauză să reacționeze (*Prager și Oberschlick împotriva Austriei*, 26 aprilie 1995, par.34, *Koudeshkina împotriva Rusiei*, nr. 29492/05, par.86, 26 februarie 2009 și *Di Giovanni împotriva Italiei*, nr. 51160/06, par.71, 9 iulie 2013).

57. Natura și gravitatea sancțiunilor aplicate sunt, de asemenea, elemente care trebuie luate în considerare la evaluarea proporționalității ingerinței. Ingerința în libertatea de exprimare poate avea un efect disuasiv asupra exercitării acestei libertăți (*Guja împotriva Republicii Moldova*, nr. 14277/04, par.95, *Morice*, citată anterior, par.127, și *Baka*, citată anterior, par.160).

58. În contextul articolului 10 din Convenție, Curtea trebuie să examineze declarațiile în cauză luând în considerare circumstanțele și întregul context al

Hotărârea Danileț împotriva României

cauzei în ansamblu (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Morice*, citat mai sus, par.162; *Wille*, citată anterior, par.63; *Albayrak împotriva Turkiye*, nr. 38406/97, par.40, 31 ianuarie 2008), acordând o importanță deosebită poziției ocupate de reclamant, declarațiilor sale, precum și împrejurărilor în care au fost făcute.

β) Libertatea de a primi și de a comunica informații pe Internet

59. Internetul a devenit acum unul dintre principalele mijloace de exercitare a libertății de exprimare, oferind instrumente esențiale pentru participarea la activități și discuții pe teme politice și dezbateri de interes general (*Vladimir Kharitonov/Rusia*, nr. 10795/14, par.33, 23 iunie 2020 și *Melike/Turciei*, nr. 35786/19, par.49 *in fine*, 15 iunie 2021). Curtea a statuat, de asemenea, că site-urile Internet contribuie în mare măsură la îmbunătățirea accesului publicului la știri și, în general, la facilitarea difuzării informațiilor (*Defi AS împotriva Estoniei* [MC], nr. 64569/09, par.133) și că, în acest context, funcția bloggerilor și a utilizatorilor populari ai platformelor de comunicare socială poate fi de asemenea asimilată cu cea de „câine de pază publică” în ceea ce privește protecția conferită de articolul 10 (*Mayar Helsinki Bizottság împotriva Ungariei* [MC], nr. 18030/11, par.168, 8 noiembrie 2016).

60. Cu toate acestea, beneficiile acestui instrument de informare, o rețea electronică care deservește miliarde de utilizatori din întreaga lume, sunt însoțite de o serie de riscuri: site-urile web sunt instrumente de informare și comunicare care sunt deosebit de diferite de presa scrisă, în special în ceea ce privește capacitatea lor de a stoca și de a difuza informații, iar comunicațiile online și conținutul lor sunt mult mai susceptibile decât presa scrisă să submineze exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale, în special a dreptului la viață privată (*Société Éditrice de Mediapart et al. împotriva Franței*, nr. 281/15 și 34445/15, par.88, 14 ianuarie 2021, *M.L. și W.W. împotriva Germaniei*, nr. 60798/10 și 65599/10, par.91, 28 iunie 2018, *Cicad împotriva Elveției*, nr. 17676/09, par.59, 7 iunie 2016, și *Comisia editorială Pravoye Delo și Shtekel împotriva Ucrainei*, nr. 33014/05, par.63).

61. În mod clar, declarațiile ilegale, inclusiv declarațiile defăimătoare, pline de ură sau violente, pot fi răspândite ca niciodată în întreaga lume, în câteva secunde, și, uneori, rămân online pentru o lungă perioadă de timp [*Sava Terentyev împotriva Rusiei*, nr. 10692/09, par.79, 28 august 2018 și *Savcı Çengel împotriva Turkiye* (dec.), nr. 30697/19, par.35, 18 mai 2021].

62. Acestea fiind spuse, Curtea poate lua în considerare și alți factori care atenuază efectele mesajelor utilizatorilor de internet asupra intereselor legitime protejate de articolul 10 par.2 din Convenție. Trimiterea unui mesaj într-un mediu rezervat profesioniștilor dintr-un anumit domeniu poate fi unul dintre aceste elemente dacă difuzarea mesajului respectiv este prea limitată pentru a provoca daune semnificative, spre deosebire de un mesaj care ar fi accesibil tuturor utilizatorilor de internet (a se vedea *mutatis mutandis*, *Kozan c. Turciei*, nr. 16695/19, par.66, 1 martie 2022, în care Curtea a ținut seama, *printre altele*, de faptul că toți membrii unui grup Facebook în care au fost

Hotărârea Danileț împotriva României

schimbate anumite mesaje erau profesioniști din domeniul juridic, că mesajele partajate erau vizibile numai utilizatorilor care erau membri ai acestora - grupul Facebook închis - și că acest grup nu era accesibil tuturor utilizatorilor de internet, deoarece nu apăreau în motoarele de căutare ale site-urilor web).

63. Curtea reamintește, de asemenea, că hiperlinkurile contribuie la buna funcționare a Internetului, deoarece fac informațiile accesibile prin conectarea elementelor între ele; acestea servesc doar pentru a atrage atenția cititorului asupra faptului că anumite informații sunt disponibile pe un alt site web (*Magyar Jeti Zrt împotriva Ungariei*, nr.11257/16, par.73-74, 4 decembrie 2018). Problema dacă crearea unui hiperlink este analizată în cadrul unei difuzări de elemente defăimătoare impune instanței interne să efectueze o apreciere individuală a fiecărei cauze și să considere creatorul hiperlinkului răspunzător numai pentru motive suficiente și pertinente, stabilind în special și în special dacă creatorul a subscris (sau nu) la conținutul hiperlinkului (*Magyar Jeti Zrt*, citată anterior, par.76-77, 80 și 83).

ii. Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

64. Curtea constată, în primul rând, că la data faptelor reclamantul era judecător la Tribunalul Județean Cluj (a se vedea punctul 4 de mai sus). Acest rol îi conferea obligația de a garanta libertățile individuale și statul de drept, prin contribuția sa la buna funcționare a justiției și, prin urmare, la încrederea publicului în aceasta (a se vedea *mutatis mutandis*, *Kayasu v. Türkiye*, nr. 64119/00 și nr. 76292/01, par.91, 13 noiembrie 2008). Reclamantul are, așadar, dreptul de a-și fi exercitat libertatea de exprimare cu rezervă, întrucât autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești pot fi repuse în discuție (a se vedea jurisprudența citată la punctul 56 de mai sus). Cu toate acestea, Tribunalul consideră că orice ingerință în libertatea de exprimare a unui magistrat în situația reclamantului necesită o examinare atentă din partea sa (a se vedea jurisprudența citată la punctul 54 *in fine* de mai sus).

65. În continuare, Tribunalul observă că sancțiunea disciplinară în cauză se întemeia pe nerespectarea de către reclamant a obligației sale de rezervă și pe încălcarea demnității funcției judecătorești, a imparțialității și a prestigiului puterii judecătorești ca urmare a celor două mesaje pe care persoana în cauză le-a postat pe contul său de Facebook. În speță, organul disciplinar a considerat că, prin publicarea primului său mesaj, reclamantul a pus sub semnul întrebării, fără echivoc și în fața câtorva mii de cititori, credibilitatea instituțiilor, insinuând că acestea erau controlate de clasa politică și propunând intervenția armatei ca soluție pentru garantarea democrației constituționale. În ceea ce privește al doilea mesaj, care conținea un hyperlink care conduce la audierea procurorului C.S., însoțit de observația reclamantului, organismul disciplinar a considerat că limba utilizată de reclamant depășea limitele decenței și statutul de magistrat (a se vedea punctele 16-19 de mai sus). Aceste constatări au fost confirmate, în recursul reclamantului, de Înalta Curte de Casație și Justiție (a se vedea punctele 23-26 de mai sus).

66. Curtea consideră că, pentru a ajunge la aceste concluzii, instanțele

Hotărârea Danileț împotriva României

naționale nu au efectuat o evaluare comparativă a intereselor în cauză în conformitate cu criteriile stabilite în jurisprudența Curții și nici nu au analizat în mod corespunzător necesitatea unei ingerințe în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare (a se vedea *mutatis mutandis*, *Tête împotriva Franței*, nr. 59636/16, par.57-60, 26 martie 2020). Acest dezechilibru al intereselor concurente este, în sine, problematic în temeiul articolului 10 din Convenție (a se vedea *mutatis mutandis* *Nadtoka împotriva Rusiei*, nr. 38010/05, par.47, 31 mai 2006).

67. Instanțele naționale, citând jurisprudența Curții, s-au limitat la o apreciere a modului în care s-a exprimat reclamantul, fără a transpune expresiile utilizate de acesta în contextul mai larg, și anume cel al unei dezbateri pe probleme de interes general (a se vedea punctele 16-19 și 23-26 de mai sus; a se vedea, de asemenea, *mutatis mutandis*, *Mesić împotriva Croației*, nr. 19362/18, par.89, 5 mai 2022). Acestea fiind spuse, Curtea nu pierde din vedere faptul că unele dintre declarațiile utilizate de reclamant, judecător în funcție, pot apărea la *prima vedere sub rezerva* îndoielii, având în vedere în special natura lor generală – ideea unui „control” politic al mai multor instituții ale statului (a se vedea punctele 5 și 6 de mai sus) – și ținând seama de obligația de rezervă la care reclamant era obligată (a se vedea jurisprudența citată la punctul 55 de mai sus).

68. În ceea ce privește primul mesaj în litigiu, Curtea constată că acesta conținea mai degrabă critici la adresa influențelor politice pretins suferite de anumite instituții, în speță poliția, sistemul judiciar și armata. Reclamantul s-a referit la dispozițiile constituționale care prevedeau că armata era supusă voinței poporului (a se vedea punctul 27 de mai sus) și punea sub semnul întrebării riscurile oricărui control politic al acestei instituții. Folosind întrebări retorice, și-a invitat cititorii să-și imagineze că armata acționează, într-o zi, împotriva voinței poporului, invocând ca pretext dorința de a apăra democrația; în opinia sa, un simplu detaliu ascundea o problemă mai gravă (a se vedea punctul 5 de mai sus).

69. Contrar celor susținute de Guvern (a se vedea punctul 45 de mai sus), Curtea consideră, așadar, că, plasate în contextul lor (a se vedea punctele 70-71 de mai jos), declarațiile reclamantului sunt similare hotărârilor de valoare potrivit cărora democrația constituțională ar fi în pericol în cazul reluării controlului politic asupra instituțiilor publice. Aceste observații, care nu se pretează la o demonstrație a exactității lor (*Morice*, citată anterior, par.126), se referă, prin urmare, la chestiuni de interes general legate de separația puterilor și de necesitatea de a păstra independența instituțiilor unui stat democratic.

70. În ceea ce privește caracterul suficient al „temeiului factual” pe care s-au întemeiat aceste hotărâri valoroase, Curtea constată că organismele disciplinare care le-a acționat în justiție nu contestau argumentul reclamantului potrivit căruia ar fi existat o dezbatere importantă în cadrul societății civile cu privire la problema prelungirii mandatului șefului Statului Major (a se vedea punctele 16-19 și 23-25 de mai sus), procedură care pare să fi făcut obiectul

Hotărârea Danileț împotriva României

unei cauze jurisdicționale (a se vedea punctul 20 de mai sus).

71. În plus, în fața Inspecției Judiciare, reclamantul și-a justificat observațiile pe baza pericolului reprezentat de numirea unui lider al armatei, care s-ar baza pe criterii politice, și a dat drept exemplu evenimentele care au avut loc în timpul revoluției din 1989 (a se vedea punctul 13 de mai sus); Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că mesajele în litigiu erau de natură să creeze o legătură între cititori și evenimente istorice (a se vedea punctul 24 *in fine* de mai sus). Cu privire la acest aspect, Curtea face referire la circumstanțele generale ale represiunii mortale, efectuate cu ajutorul armatei, a demonstrațiilor din decembrie 1989 care au izbucnit împotriva fostului regim totalitar, astfel cum sunt rezumate în *Asocierea „21 decembrie 1989” și alții împotriva României* (nr. 33810/07 și 18817/08, par.12-18, 24 mai 2011) și constată că reclamantul a făcut referire la întrebări istorice, context în care, în principiu, retragerea timpului sporește domeniul de aplicare al libertății de exprimare de care se bucură participanții la o dezbatere cu privire la astfel de chestiuni (a se vedea *mutatis mutandis*, Smolorz împotriva Poloniei, nr. 17446/07, par.38, 16 octombrie 2012 și trimiterile citate).

72. În ceea ce privește al doilea mesaj în litigiu, Tribunalul arată că reclamantul a postat pe pagina sa de Facebook un hyperlink care conducea la un articol de presă publicat pe un site de informare, care conținea interviul procurorului C.S. cu privire la gestionarea cauzelor penale de către Ministerul Public și la dificultățile întâmpinate de procurori în investigarea dosarelor care le-au fost atribuite. Afișarea acestui hyperlink a fost însoțită de un comentariu scris de reclamant, care a lăudat curajul procurorului în cauză prin faptul că a îndrăznit să vorbească deschis despre eliberarea deținuților periculoși, despre inițiativele greșite, în opinia sa, de a modifica legile privind organizarea sistemului judiciar și linșajul judecătorilor (a se vedea punctul 6 de mai sus).

73. Curtea constată că mesajul reclamantului era în concordanță cu conținutul articolului în cauză și, în special, cu ideile exprimate de procurorul C.S., care au fost confirmate de poziția adoptată de persoana în cauză în cursul anchetei disciplinare (a se vedea punctul 11 de mai sus; a se vedea *a contrario*, *Magyar Jeti Zrt*, citată anterior, par.78-79).

74. Cu toate acestea, în opinia Curții, aderând la ideile exprimate de procurorul C.S. în interviul său, reclamantul a dorit să participe la o dezbatere privind problemele cu care se confruntau judecătorii români la momentul faptelor. Existența acestei debateri, în cadrul unei părți a judecătorilor români, cu privire la posibilele consecințe ale modificărilor succesive ale legilor privind organizarea sistemului judiciar în ceea ce privește independența sistemului judiciar este confirmată de asemenea de terțul intervenient, Forumul Judecătorilor din România (a se vedea punctul 44 de mai sus), precum și de Comisia de la Veneția (a se vedea punctul 35 de mai sus) și de Comisia Europeană (a se vedea punctul 38 de mai sus) și nu a fost contestată de organismele disciplinare (a se vedea punctele 16-19 și 23-26 de mai sus). Trebuie amintit că, în astfel de cazuri, Curtea acordă o importanță

Hotărârea Danileț împotriva României

semnificativă contextului intern al afirmațiilor litigioase (a se vedea jurisprudența citată la punctul 58 de mai sus).

75. Prin urmare, Curtea consideră că poziția reclamantului a făcut parte în mod evident dintr-o dezbateră cu privire la chestiuni de interes general, în ceea ce privește reformele legislative care afectează sistemul judiciar (a se vedea *mutatis mutandis*, citată mai sus, par.224, *Kozan/Türkiye*, nr. 16695/19, par.64, 1 martie 2022, *Miroslava Todorova împotriva Bulgariei*, nr. 40072/13, par.175, 19 octombrie 2021, *Kövesi*, citată mai sus, par.207, și *Baka*, citată anterior, par.171; a se vedea, de asemenea, în acest sens punctul 102 din Raportul privind libertatea de exprimare, de asociere și de întrunire pașnică a judecătorilor și a procurorilor, punctul 30 de mai sus, punctul 19 din anexa la Recomandarea Comitetului de Miniștri către statele membre privind judecătoria, punctul 33 de mai sus, și punctele 1-3 din Avizul CCJE nr.25 citat la punctul 37 de mai sus. În consecință, Curtea consideră, atât în ceea ce privește acest al doilea mesaj, cât și în ceea ce privește primul, că orice ingerință în exercitarea libertății de a furniza sau de a primi informații ar fi trebuit să facă obiectul unui control strict, marja de apreciere a autorităților statului pârât fiind redusă în astfel de cazuri (a se vedea jurisprudența citată la punctul 54 de mai sus). În opinia sa, instanțele române nu au ținut seama în mod corespunzător de acești factori.

76. În aceste condiții, Curtea reafirmă principiul potrivit căruia un magistrat are dreptul să își exercite cu reținere libertatea de exprimare, întrucât autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești pot fi repuse în discuție (a se vedea punctele 29-37 și 56 de mai sus). Prin utilizarea contului său de Facebook, care era disponibil public (a se vedea a *contrario*, *Kozan*, citată anterior, par.66), reclamantul a acceptat o serie de riscuri. Astfel, astfel de declarații pot fi difuzate ca niciodată înainte în întreaga lume, în câteva secunde, și uneori rămân online pentru o lungă perioadă de timp (a se vedea jurisprudența citată la punctele 59-62 de mai sus). Cu toate acestea, astfel cum a statuat Curtea (a se vedea punctele 68-75 de mai sus), acestea nu erau în mod clar nelegale, defăimătoare, de ură sau violente (a se vedea a *contrario*, *Savva Terentyev*, citată anterior, par.79, și *Savcı Çengel*, citată anterior, par.35).

77. În continuare, Curtea arată că Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că instanțele nu erau în măsură să aprecieze dacă afirmațiile reclamantului aveau sau nu o bază factuală (a se vedea a *contrario*, *Morice*, citată mai sus, par.126) și că era evident că opinia personală a reclamantului pune astfel la îndoială credibilitatea instituțiilor statului (a se vedea punctul 25 de mai sus).

78. Pe de altă parte, în ceea ce privește cel de al doilea mesaj în litigiu, care includea afișarea unui hiperlink, Curtea arată că examinarea autorităților naționale s-a axat numai pe limbajul utilizat de reclamant, fără a efectua o apreciere individuală și fără a-l considera responsabil pentru motive suficiente și pertinente (a se vedea punctul 17 *in fine* și punctul 18 *in fine* de mai sus). O astfel de examinare a fost cu atât mai necesară în speță cu cât niciun element

Hotărârea Danileț împotriva României

din dosar nu a confirmat vreo nelegalitate a conținutului afișat de reclamant (a se compara cu *Magyar Jeti Zrt*, citată anterior, punctul 19).

79. În ceea ce privește expresia „un procuror care are sânge în vene”, criticat de organismele disciplinare și de Înalta Curte (a se vedea punctele 18 *in fine* și 25 de mai sus), Curtea consideră că reclamantul a dorit să sublinieze curajul procurorului C.S., care și-a exprimat public critica cu privire la problemele de interes general care afectează sistemul judiciar (a se vedea punctele 72-73 de mai sus) și că nu a dorit să se exprime în mod peiorativ.

80. În sfârșit, în ceea ce privește sancțiunea disciplinară, Tribunalul observă că instanțele naționale nu au luat în considerare pericolele care stau la baza efectului disuasiv al sancțiunii aplicate (a se vedea jurisprudența citată la punctul 57 de mai sus), ci, dimpotrivă, au considerat drept un factor pozitiv împrejurarea că aceasta ar descuraja reclamantul să facă comentarii similare în viitor (a se vedea punctul 19 *in fine* de mai sus). În plus, Curtea acordă o importanță semnificativă faptului că instanțele naționale nu au aplicat reclamantului cea mai puțin severă sancțiune (care la momentul faptelor era avertismentul – punctul 28 de mai sus), care, fără îndoială, a avut un „efect disuasiv” prin faptul că a trebuit să descurajeze nu numai pe reclamant însuși, ci și alți judecători să participe, în viitor, la dezbaterea publică privind aspecte legate de separația puterilor sau de reforme legislative care afectează instanțele și, mai general, la chestiuni legate de independența sistemului judiciar (a se vedea, *mutatis mutandis*, citată anterior, par.227; *Kozan*, citată anterior, punctul 68; *Miroslava Todorova*, citată anterior, par.176, cu trimiterile citate la acesta).

81. În plus, în opinia Curții, hotărârea Secției Disciplinare, astfel cum a fost confirmată de Înalta Curte, nu conținea motive suficiente pentru a justifica în mod pertinent concluzia potrivit căreia, prin mesajele sale, reclamantul a încălcat demnitatea și onoarea profesiei de magistrat [a se vedea a *contrario*, *Simić împotriva Bosniei și Herțegovinei* (dec.), nr. 75255/10, par.35-36, 15 noiembrie 2016].

82. Toate considerațiile de mai sus determină Curtea să concluzioneze că, în cadrul evaluării comparative a intereselor concurente, instanțele naționale nu au ținut seama în mod corespunzător de anumite elemente importante, în special în ceea ce privește contextul mai larg în care au fost cuprinse afirmațiile reclamantului, participarea la o dezbatere privind chestiuni de interes general, aspectul dacă hotărârile de valoare exprimate în prezenta cauză se întemeiau pe o bază factuală suficientă și, în sfârșit, efectul potențial disuasiv al sancțiunii aplicate. În plus, existența unei încălcări a demnității și a onoarei profesiei de magistrat nu a fost demonstrată suficient. Procedând astfel, judecătorii naționali nu au acordat libertății de exprimare amploarea și importanța pe care o merită o astfel de libertate în sensul jurisprudenței Curții, chiar și în prezența utilizării unui mijloc de comunicare (în speță un cont de Facebook accesibil publicului) care ar putea da naștere unor întrebări legitime în raport cu respectarea obligației de rezervă a judecătorilor.

Hotărârea Danileț împotriva României

83. Curtea concluzionează că instanțele române nu au furnizat motive relevante și suficiente pentru a justifica presupusa ingerință în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare și că, prin urmare, a existat o încălcare a articolului 10 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA ARTICOLULUI 8 DIN CONVENȚIE

84. Reclamantul reproșează că ancheta i-a adus atingere reputației sale profesionale și că sancțiunea disciplinară i-a afectat reputația socială și profesională și a avut un impact negativ asupra carierei sale. El invocă articolul 8 din Convenție, care are următorul cuprins:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private (...)

O autoritate publică poate interveni în exercitarea acestui drept numai dacă o astfel de ingerință este prevăzută de lege și constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei sau protecția drepturilor și libertăților celorlalți.”

A. Susținerile părților

1. Guvernul

85. Guvernul contestă aplicabilitatea articolului 8 din Convenție. Acesta subliniază că reclamantului i-a fost redus salariul pentru o perioadă limitată de timp și că nu a fost eliberat din funcție (secitează *Oleksandr Volkov*, citată anterior, par.48, și *Özpinar*, citată anterior, par.67-79). Guvernul solicită Curții să aplice jurisprudența *Denisov c. Ucrainei* ([MC], nr. 76639/11, par.128-134, 25 septembrie 2018). Cu titlu subsidiar, Guvernul solicită Curții să constate că ingerința a fost prevăzută de lege, că aceasta se întemeiează pe obligația de rezervă a judecătorilor și că era necesară într-o societate democratică.

2. Reclamantul

86. Reclamantul susține că motivele invocate de Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a justifica o sancțiune care nu era cea mai ușoară (a se vedea punctul 28 de mai sus) i-au contestat valorile morale, i-au cauzat suferință și au avut un impact psihologic semnificativ atunci când a trebuit să își apere dreptul la libertatea de exprimare în fața pretenției sale de a aduce atingere bunei imagini și prestigiului justiției, pentru nerespectarea obligațiilor sale statutare, pentru că a utilizat un limbaj care depășea limitele decenței și probității și pentru că a adoptat un comportament inadecvat care a subminat prestigiul justiției (a se vedea punctul 26 de mai sus). Aceasta susține că ingerința nu ar fi avut un temei juridic pentru lipsa unei previzibilități suficiente. Reclamantul susține că sancțiunea contestată l-a împiedicat în 2021 să concureze pentru postul de judecător al Curții de Apel Cluj. Acesta trimite la dosar o copie a deciziei de respingere a cererii sale de nerespectare a condiției prevăzute la articolul 44 din Legea nr. 303/2004, și anume absența unei sancțiuni disciplinare în ultimii trei ani de evaluare (a se vedea punctul 28 de mai sus). În sfârșit, potrivit reclamantului, reducerea salariului său i-a creat probleme economice, întrucât avea în întreținere pe cele două fiice

studente și pe mama sa și trebuia să achite un credit bancar. Ca atare, acesta depune documente de plată care dovedesc îngrijirea celor două fiice ale sale, documente referitoare la pensionarea mamei sale, precum și extrase bancare referitoare la anul 2019 în care se menționează plata creditelor sale, precum și alte cheltuieli.

B. Aprecierea Curții

1. Principii generale

87. Curtea amintește că noțiunea de „viață privată” este o noțiune largă, care nu se pretează la o definiție exhaustivă. Acest concept acoperă integritatea fizică și morală a unei persoane, precum și multiple aspecte ale identității sale fizice și sociale. Aceasta include, printre altele, dreptul la dezvoltare personală și dreptul de a stabili și de a dezvolta relații cu ceilalți și cu lumea exterioară (Hotărârea *Denisov*, citată anterior, par.95, și *López Ribalda și alții împotriva Spaniei* [MC], nr. 1874/13 și 8567/13, par.87-88, 17 octombrie 2019).

88. Litigiile profesionale nu sunt, prin natura lor, excluse din domeniul de aplicare al noțiunii de „viață privată” în sensul articolului 8 din Convenție și pot afecta anumite aspecte tipice ale vieții private. Acestea includ (i) „cercul intim” al reclamantului, (ii) posibilitatea ca acesta să construiască și să dezvolte relații cu ceilalți și (iii) reputația sa socială și profesională. O problemă cu viața privată apare, de obicei, în două moduri în contextul unui astfel de litigiu: fie din motivele care stau la baza măsurii în cauză (caz în care Curtea adoptă abordarea motivată), fie – în unele cazuri – din cauza consecințelor asupra vieții private (caz în care Curtea adoptă abordarea bazată pe consecințe). Deși este urmată abordarea bazată pe consecințe, pragul de severitate pentru fiecare dintre aspectele menționate mai sus prezintă o importanță crucială. Este de competența reclamantului să demonstreze în mod convingător că acest prag a fost atins în cazul său. Îi revine sarcina de a prezenta elemente de probă care să dovedească consecințele măsurii în cauză. Curtea va recunoaște aplicabilitatea articolului 8 din Convenție numai dacă aceste consecințe sunt foarte grave și afectează viața privată a persoanei în cauză într-un mod deosebit de semnificativ (*Denisov*, citat mai sus, par.115-116) și se referă la criteriile de evaluare a gravității presupuselor încălcări în cadrul diferitelor regimuri (ibid., par.117).

2. Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

89. În speță, Curtea amintește că reclamantul era obligat, în cadrul procedurii disciplinare inițiate împotriva sa, să accepte salariul redus cu 5 % pentru o perioadă de două luni (a se vedea punctul 16 de mai sus). În ceea ce privește conținutul raționamentului instanțelor naționale care a justificat sancțiunea aplicată reclamantului, Curtea, adoptând abordarea motivată (a se vedea punctul 88 de mai sus), constată că motivele invocate pentru a justifica reducerea temporară a salariilor erau strict limitate la publicarea celor două mesaje în litigiu și priveau consecințele acestor mesaje, precum și atitudinea reclamantului și expresiile utilizate de acesta, care, potrivit instanțelor

Hotărârea Danileț împotriva României

naționale, au afectat imaginea și prestigiul justiției (a se vedea punctul 26 de mai sus). Prin urmare, aceste motive se refereau la conduita profesională a reclamantului, iar nu la viața sa privată (a se vedea *mutatis mutandis*, *Denisov*, citată anterior, par.120).

90. Curtea observă că nu există niciun element referitor la viața privată a reclamantului în motivele pe care se întemeiază acțiunea sa disciplinară. Prin urmare, Comisia va examina dacă, în lumina dosarului și a afirmațiilor reclamantului, această măsură a avut consecințe negative grave asupra aspectelor constitutive ale „vieții sale private” (a se vedea punctul 88 de mai sus). În ceea ce privește consecințele sancțiunii în cauză asupra „cercului intim” al reclamantului, acesta susține că măsura disciplinară a condus la o reducere a veniturilor sale, chiar dacă avea mai multe persoane aflate în întreținere și credite în curs (a se vedea punctul 86 de mai sus). În speță, persoana în cauză nu a prezentat suficiente elemente de probă care să sugereze că scăderea remunerației sale lunare de 5 % timp de numai două luni a avut un impact grav asupra „cercului intim” al vieții sale private [pentru a se compara cu cauza *J.B. și alții împotriva Ungariei* (dec.), nr. 45434/12 și nr. 2, par.132, 27 noiembrie 2018]. Potrivit Curtii, nu există nicio dovadă că măsura contestată ar fi avut repercusiuni suplimentare asupra „cercului intim” al vieții private a reclamantului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Denisov*, citată anterior, par.120).

91. În continuare, Curtea constată că sancțiunea disciplinară nu a avut ca efect concedierea sau îndepărtarea reclamantului din sistemul judiciar și că acesta a continuat să își exercite funcțiile de judecător în cadrul aceleiași instanțe, alături de colegii săi. Prin urmare, chiar dacă ar fi existat un impact asupra posibilităților sale de a stabili și de a dezvolta relații cu ceilalți, inclusiv de natură profesională, nu există nicio bază factuală pentru a concluziona că aceste repercusiuni sunt grave.

92. În ceea ce privește reputația profesională a reclamantului, Curtea observă că instanțele naționale nu au examinat în niciun moment performanța reclamantului în calitate de judecător și nici nu au emis un aviz cu privire la competența sa în această calitate sau cu privire la profesionalismul său. Hotărârea disciplinară a repus în discuție numai respectarea de către reclamant a obligației de rezervă în cadrul publicării mesajelor în litigiu (a se vedea a *contrario*, *Oleksandr Volkov*, citată anterior, par.166).

93. În ceea ce privește impactul negativ asupra carierei sale, în special în ceea ce privește imposibilitatea de a se prezenta în termen de trei ani de la aplicarea sancțiunii disciplinare în cauză la concursul de promovare, Curtea amintește că, în temeiul articolului 8 din Convenție, trebuie să se facă diferența între o interdicție generală de încadrare în muncă și imposibilitatea sau dificultatea de a obține o promovare. În speță, simplul fapt că reclamantului i s-a refuzat temporar avansarea în carieră pentru motivele expuse nu poate, în sine, să afecteze dezvoltarea personalității sale sau capacitatea sa de a stabili contacte cu lumea exterioară de natură să îi afecteze dreptul la respectarea

Hotărârea Danileț împotriva României

vieții sale private și, prin urmare, să conducă la aplicabilitatea articolului 8 din Convenție [a se vedea, *mutatis mutandis*, Briani împotriva Italiei (dec.), nr. 33756/09, par.23 din 9 septembrie 2014].

94. În ceea ce privește reputația socială a reclamantului în general, Curtea constată că aceste critici formulate de autoritățile naționale nu vizau personalitatea și integritatea acestuia într-o dimensiune etică mai largă. Sancțiunea în cauză s-a bazat pe constatările potrivit cărora persoana în cauză nu și-a respectat obligația de rezervă, dar nu a pus sub semnul întrebării valorile sale morale (a se vedea *mutatis mutandis*, *Denisov*, citată anterior, par.129).

95. În consecință, având în vedere că motivele sancțiunii disciplinare nu au legătură cu „viața privată” a reclamantului și că consecințele acestei măsuri nu au avut consecințe negative grave pentru „cercul intim” al reclamantului, posibilitatea ca acesta să formeze și să dezvolte relații cu ceilalți sau cu privire la reputația sa, Curtea consideră că articolul 8 din Convenție nu se aplică în cazul de față. Astfel, obiecția ridicată de Guvern trebuie admisă, iar plângerea respinsă ca fiind incompatibilă cu dispozițiile Convenției, în temeiul articolului 35 par.3 litera (a) și al articolului 4 din aceasta.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

96. În conformitate cu articolul 41 din Convenție,

În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă legislația internă a Înaltei Părți Contractante permite ștergerea numai imperfectă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții vătămate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.

A. Prejudiciul

97. În observațiile sale din 30 martie 2022, reclamantul afirmă că simpla constatare a încălcării articolelor 8 și 10 din Convenție reprezintă pentru acesta o compensație suficientă în temeiul articolului 41 din Convenție.

98. Guvernul solicită Curții să ia notă de poziția reclamantului și să nu îi acorde nicio sumă pentru prejudicii materiale și morale în cazul constatării unei încălcări.

99. Având în vedere poziția reclamantului, Curtea consideră că nu este necesar să i se acorde o sumă în această calitate (a se vedea, de exemplu, *Miroslava Todorova împotriva Bulgariei*, nr.40072/13, par.216, 19 octombrie 2021).

B. Costuri și cheltuieli

100. Reclamantul solicită 5 232 EUR (EUR) cu titlu de costuri și cheltuieli de judecată efectuate de acesta în cadrul procedurii în fața Curții. Acesta a depus la dosar o notă de onorariu detaliată în acest scop. Reclamantul solicită, de asemenea, ca suma acordată de Curte să fie plătită direct în contul bancar al avocatului său, în conformitate cu acordul scris al acestuia.

101. Guvernul solicită Curții să ramburseze numai costurile și cheltuielile legate în mod incontestabil de procedura cu care este sesizată, cu condiția ca

Hotărârea Danileț împotriva României

acestea să fie reale, dovedite și necesare.

102. Potrivit jurisprudenței Curții, reclamantul nu poate obține rambursarea cheltuielilor sale decât în măsura în care se stabilește că acestea sunt reale, necesare și rezonabile. În speță, având în vedere înscrierile de care dispune și jurisprudența sa, Curtea consideră că este rezonabil să i se aloce reclamantului suma de 5232 de euro pentru toate cheltuielile cumulate, majorată cu orice sumă datorată de acesta cu titlu de impozit pe această sumă. Această sumă trebuie plătită direct în contul bancar al reprezentantului reclamantului [a se vedea, de exemplu, *Khlaifia și alții împotriva Italiei*, nr. 16483/12 par.288, CEDO 2016 (extras)].

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA,

1. *Declară* în unanimitate admisibilă plângerea referitoare la articolul 10 din Convenție și inadmisibilă plângerea formulată în temeiul articolului 8 din Convenție;
2. *Declară*, cu patru voturi la trei voturi, că a avut loc o încălcare a articolului 10 din Convenție;
3. *Decide*, cu patru voturi la trei,
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în contul bancar al reprezentantului său, în termen de trei luni de la data la care hotărârea a devenit definitivă în conformitate cu articolul 44 par.2 din Convenție, 5 232 EUR (cinci mii două sute treizeci și două de euro), plus orice sumă datorată de reclamant cu titlu de impozit, pentru costuri și cheltuieli, sumă care urmează să fie convertită în moneda statului pârât la rata aplicabilă la data decontării;
 - b) de la expirarea perioadei respective și până la plată, această sumă se majorează cu o dobândă simplă la o rată egală cu cea a facilității de creditare marginală a Băncii Centrale Europene aplicabile în perioada respectivă, majorată cu trei puncte procentuale.

Adoptată în limba franceză, comunicată în scris la 20 februarie 2024, în conformitate cu articolul 77 alineatele (2) și (3) din regulament.

Ilse Freiwirth
Grefier

Gabriele Kucsko-Stadlmayer
Președinte

OPINIA CONCURRENTĂ A JUDECĂTORULUI RĂDULEȚU

Am votat cu majoritate în favoarea încălcării articolului 10 și împărtășesc toate argumentele prezentate în raționamentul furnizat de opinia majoritară cu privire la încălcarea articolului respectiv. Cu toate acestea, având în vedere importanța acestei soluții pentru dezvoltarea jurisprudenței Curții în această privință, doresc să subliniem câteva aspecte importante legate mai degrabă de primul mesaj al reclamantului (a se vedea punctul 5 din hotărâre).

Această cauză este o cauză *borderline*, deoarece ridică problema limitelor obligației de rezervă pentru judecători. Una dintre contestații este aceea de a identifica în jurisprudența actuală a Curții normele aplicabile acestui tip de situație. Din acest punct de vedere, pot fi identificate trei tipuri diferite de norme.

În primul rând, există principiile generale privind exercitarea libertății de exprimare, dezvoltate în jurisprudența relevantă a Curții (a se vedea în special *Baka/Ungaria*, nr. 20261/12, par.158, 23 iunie 2016), principii aplicabile particularilor care participă la dezbateri de interes general. Aceste norme permit Curții să efectueze un control strict al proporționalității și implică o marjă de apreciere limitată pentru autoritățile naționale.

În al doilea rând, Curtea a recunoscut autorităților naționale o anumită marjă de apreciere în ceea ce privește libertatea de exprimare a funcționarilor publici în general și, în special, a judecătorilor care au o obligație de rezervă (*Baka*, par.162-164). În acest caz, libertatea de exprimare a judecătorilor este mai limitată din cauza necesității de a proteja autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar.

În al treilea rând, chiar dacă judecătorii au atribuții și responsabilități legate de autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar, Curtea a stabilit că libertatea lor de exprimare este mai largă atunci când ocupă un loc important în ierarhia judiciară și vorbește despre funcționarea justiției, care este în interesul public (*Baka*, par.165, 166).

Prezenta cauză privește un judecător care nu a ocupat nicio poziție importantă în ierarhia juridică națională (judecător de tribunal) și care și-a exprimat punctul de vedere cu privire la o chestiune de interes general care nu are nicio legătură directă cu funcționarea justiției. Ce fel de reguli, dintre cele menționate mai sus, sunt aplicabile în acest caz particular? În mod evident, al treilea tip de reglementare nu poate fi invocat, întrucât reclamantul nu se afla într-una dintre situațiile specifice comparabile cu cea a reclamantului din cauza *Baka*.

În acest caz, avem fie regulile generale, valabile pentru orice persoană (primul tip), fie normele specifice, mai restrictive, aplicabile judecătorilor și bazate pe obligația lor de rezervă (al doilea tip).

În opinia noastră, aceste din urmă norme trebuie interpretate, în stadiul actual al jurisprudenței, în mod restrictiv, deoarece constituie excepții de la

primul grup de norme (principiile generale privind libertatea de exprimare). Această natură excepțională a normelor întemeiate pe obligația de rezervă a judecătorilor ne împiedică să extindem, prin interpretare, domeniul lor de aplicare. Până în prezent, Curtea a limitat aplicarea acestor norme la situațiile în care un judecător a făcut declarații care ar putea pune sub semnul întrebării autoritatea și independența sistemului judiciar, mai precis atunci când acestea priveau aspecte legate de funcționarea sistemului judiciar.

În schimb, prezenta cauză se deosebește de astfel de situații, întrucât primul mesaj al reclamantului nu se referea în mod direct la funcționarea justiției, ci la chestiuni de interes general. Chiar dacă era judecător, a participat la o dezbatere în afara domeniului strict al justiției. Din acest motiv, în opinia noastră, normele stricte de derogare (al doilea tip) nu sunt aplicabile în prezenta cauză. Prin urmare, împărtășim opinia majorității potrivit căreia principiile generale (primul tip) ar trebui aplicate și că este necesar un control mai strict al proporționalității de către Curte.

În opinia noastră, pentru moment, jurisprudența existentă a Curții nu conține norme care să permită o interpretare mai largă a obligației de rezervă a judecătorilor, care ar putea include nu numai observațiile lor cu privire la funcționarea justiției, ci și orice situație în care aceștia participă la dezbateri de interes general.

Este adevărat că reclamantul a utilizat un limbaj destul de provocator și că observațiile sale au fost exprimate pe contul său de Facebook, care avea mai multe zeci de mii de abonați. Dar a făcut acest lucru pentru a aborda un subiect de interes general. În lipsa unei jurisprudențe care să prevadă norme clare și previzibile cu privire la întinderea obligației de rezervă a judecătorilor în astfel de situații, în prezența unui subiect de interes general și în special în lipsa unui echilibru între interesele concurente de către instanțele naționale (primele care efectuează acest exercițiu), protecția libertății de exprimare a reclamantului trebuie să prevaleze.

OPINIILE SEPARATE COMUNE ALE JUDECĂTORILOR KUCSKO-STADLMAYER, EICKE ȘI BORMANN

1. Spre regretul nostru, nu ne putem asocia cu majoritatea atunci când aceasta concluzionează că, în cazul de față, a avut loc o încălcare a drepturilor reclamantului garantate de articolul 10. În opinia noastră, prezenta cauză privește nu atât dreptul unui judecător de a exprima critici la adresa guvernului, cât modul în care au fost exprimate aceste critici și dacă reclamantul și-a exercitat libertatea de exprimare cu rezerva și decența pe care avea obligația să le demonstreze în calitate de judecător.

2. Principiile generale privind libertatea de exprimare a judecătorilor sunt enunțate în Hotărârea *Baka împotriva Ungariei* [MC] (nr.20261/12, par.162-167, 23 iunie 2016). Curtea a recunoscut că judecătorii, la fel ca toți funcționarii publici, se bucură de protecția articolului 10. Cu toate acestea, având în vedere poziția proeminentă a sistemului judiciar în rândul organelor statului într-o societate democratică, Curtea a reamintit că se poate aștepta ca funcționarii judiciari să își exercite libertatea de exprimare cu reținere ori de câte ori autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar ar putea fi puse sub semnul întrebării. Dezvăluirea anumitor informații, chiar exacte, trebuie făcută cu moderație și decență. În calitate de garant al justiției, valoare fundamentală a statului de drept, judecătorul trebuie să se bucure de încrederea cetățenilor pentru a-și îndeplini misiunea (*Baka*, par.164).

3. Atunci când stabilesc dacă ingerința în exercitarea dreptului la libertatea de exprimare este proporțională cu obiectivul de protecție a autorității și a imparțialității sistemului judiciar, autoritățile naționale trebuie să asigure un echilibru just între libertatea de exprimare a persoanei și „obligațiile și responsabilitățile” menționate la articolul 10 par.(2). Autoritățile se bucură de o anumită marjă de apreciere (*Baka*, par.162). Acestea fiind spuse, controlul strict exercitat de Curte în Hotărârea *Baka* a fost legat de faptul că reclamantul și-a exprimat opinia cu privire la reformele legislative în cauză cu titlu profesional, în calitate sa de președinte al Curții Supreme și al Consiliului Național de Justiție, recunoscând că avea nu numai dreptul, ci și obligația, în calitate de președinte al acestui consiliu, de a formula un aviz cu privire la reformele legislative referitoare la instanțe după colectarea și rezumarea avizelor instanțelor inferioare (*Baka*, par.168). O marjă de apreciere restrânsă a fost aplicată, de asemenea, atunci când reclamantii erau membri ai consiliilor judiciare sau ai altor organisme care reprezintă sistemul judiciar (*Sarisu Pehlivan v. Turciei*, nr.63029/19, par.42, 6 iunie 2023; *Zurek c. Poloniei*, nr. 39650/18, par.222, 16 iunie 2022; *Eminağaoğlu c. Turciei*, nr.76521/12, par.135, 9 martie 2021; și *Kövesi c. României*, nr.3594/19, par.205, 5 mai 2020).

4. Reclamantul din prezenta cauză nu se afla într-o situație similară. El a era un judecător de tribunal, fără un statut sau o responsabilitate specială. De

asemenea, contrar celor sugerate de majoritatea referirilor la principiile enunțate în Hotărârea *Halet împotriva Luxemburgului*, nr. 21884/18, 14 februarie 2023 (punctul 53), un avertizor în sensul că acesta erasingurul care știa – sau făcea parte dintr-un grup restrâns ai cărui membri erau singurii – ceea ce se întâmpla la locul său de muncă și că ar fi fost cel mai în măsură să acționeze în interesul public prin notificarea angajatorului sau a opiniei sale publice (a se vedea și *Guja împotriva Moldovei*, [MC], nr. 14277/04, par.72, 12 februarie 2008). Prin urmare, nu putem fi de acord cu majoritatea că marja de apreciere a fost limitată în prezenta cauză (punctul 75 din hotărâre).

5. În *Hotărârea Baka* și în jurisprudența ulterioară, Curtea s-a întemeiat, de asemenea, pe faptul că declarațiile controversate nu au depășit simpla critică de natură strict profesională (*Baka*, par.171; a se vedea, de asemenea, par.224; *Kövesi* par.207; și *Tuleya împotriva Poloniei*, nr.21181/19, 51751/20, par.544, 6 iulie 2023). Cu toate acestea, observațiile reclamantului din prezenta cauză nu sunt critici motivate cu privire la situația din cadrul sistemului judiciar sau la reforme ale sistemului judiciar, ci într-o serie de declarații făcute într-un limbaj colorat. Remarcile sale au vizat nu numai sistemul judiciar, ci și armata, în special în ceea ce privește chestiunea prelungirii mandatului șefului Statului Major al Armatei. Acesta a fost un aspect examinat în fața instanțelor (punctul 20 din hotărâre) și asupra căruia reclamantul ar fi trebuit, prin urmare, să dea dovadă de o prudență deosebită pentru a menține aparența imparțialității sistemului judiciar. Comentariile sale au fost făcute pe Facebook, unde avea aproximativ 50000 de urmăritori și a trebuit să fie conștient de faptul că acestea se vor răspândi rapid și riscă să fie folosite în afara contextului potrivit.

6. În decizia prin care l-au sancționat pe reclamant, autoritățile naționale, la toate nivelurile, au ținut seama de jurisprudența Curții și au întemeiat această decizie exclusiv pe aprecierea potrivit căreia limbajul pe care îl utilizase depășea ceea ce era compatibil cu obligația unui magistrat de a se exprima cu decență și că utilizarea unui astfel de limbaj ar putea aduce atingere încrederii pe care puterea judecătorească trebuie să o inspire publicului. Nu numai că autoritățile naționale sunt, în principiu, cele mai în măsură să evalueze impactul limbajului utilizat în contextul specific al țării și al societății lor, dar există și limite clare în ceea ce privește măsura în care un judecător al unei instanțe internaționale precum a noastră, care nu vorbește limba în care au fost formulate observațiile și care, în plus, nu este cel mai în măsură să evalueze impactul acestora în cadrul societății în cauză, să încerce să conteste această apreciere. În plus, considerăm că decizia de sancționare a reclamantului ținea de puterea de apreciere generală în raport cu care se măsoară proporționalitatea unei ingerințe.

7. Astfel cum a arătat majoritatea la punctul 80 din hotărâre, autoritățile naționale ar fi putut alege o sancțiune mai indulgentă. Cu toate acestea, sancțiunea aplicată, o reducere de 5 % a indemnizației timp de două luni, nu poate fi considerată excesiv de severă.

8. Din motivele de mai sus, nu ne-am putut exprima alături de majoritate în favoarea constatării încălcării articolului 10.